

Za Marokom zdaj neodvisna tudi Tunizija

Ko je bila pred dvema tednoma razglašena neodvisnost Maroka, so bili razgovori o ureditvi položaja v Tuniziji še v polnem teku. Pogajanjem v Parizu so dali svojevrstno ozadje krvavi dogodki na tuniškem tleh, kjer so se vršile demonstracije, ki so se navadno končale z mrtvimi in ranjenimi, ter izgredi francoskih čet proti Tunizijcem in obračun domačinov proti tujim gospodarjem — Francozom. Zaradi tega ni nič čudnega, da so bila pogajanja med zastopniki Tunizijcev ter predstavniki francoske vlade večkrat tik pred polomom in so celo na predvečer zaključka razgovorov dosegli sporazum le s pomočjo kompromisa, ki ga je predlagal vodja najmočnejše tuniške stranke Habib Burgiba.

V ponedeljek zvečer je bila v Parizu končno dosežena rešitev, ki bo odločilnega pomena za nadaljnji razvoj odnosov med Francijo in Tunizijo. Naslednjega dne, torej v torek tega tedna, pa so slovesno podpisali sporazum, s katerim Francija priznava neodvisnost Tunizije. Hkrati je bila razveljavljena dosedanja francosko-tuniška pogodba iz leta 1881, po kateri je vršila Francija pokroviteljstvo nad Tunizijo. Na podlagi sporazuma, ki sta ga podpisala francoski zunanji minister Pineau in tuniški ministrski predsednik Kahar Ben Amar, je postala Tunizija neodvisna tudi na področju zunanje politike in ima pravico do lastne vojske. Odnose med Tunizijo in Francijo bodo v bodoče urejevali potom medsebojnih pogodb, ki jih bosta obe strani sklenili kot enakopravna partnerja. Razgovori o ureditvi načel, ki jih vsebuje pravkar doseženi sporazum, se bodo pričeli 16. aprila.

V Tuniziji bodo verjetno še tekom tega meseca izvedli splošne volitve, na katerih bo izvoljena nova zakonodajna skupščina, ki bo sklenila novo tuniško ustavo.

Doseženi francosko-tuniški sporazum o neodvisnosti Tunizije, ki je zelo podoben nedavno sklenjenemu sporazumu o Maroku, je vsaj trenutno uredil negotovi položaj v tem delu Severne Afrike, katera dela Franciji vedno večje skrb. Čeprav pomeni taka rešitev znatno popuščanje francoske kolonialne politike, hkrati predstavlja tudi uspeh sedanje vlade v Parizu. Tako je ministrski predsednik Mollet po dosegi francosko-tuniškega sporazuma med drugim izjavil, da »se je Fran-

Splošna stavka na Finskem zaključena

Po 18 dneh je bila na Finskem zaključena splošna stavka, ki jo je razglasila sindikalna zveza, da bi delavcem priborila zvišanje mezd, na drugi strani pa preprečila zvišanje življenjskih stroškov. Končno so zastopniki delojemalcev in delodajalcev sprejeli predlog, ki ga je stavila vlada in na podlagi katerega bodo meзде zvišane za 6 do 12 finskih mark, vlada pa je zagotovila, da se stroški za življenjske potrebine ne bodo zvišali.

Bivši prezident Miklas umrl

V starosti 84 let je na Dunaju umrl bivši zvezni prezident Wilhelm Miklas, ki je od leta 1928 do 1938 zavzemal položaj najvišjega reprezentanta države. Prav v času, ko je bil Miklas prezident prve avstrijske republike, se je razvijalo v njej deželno gibanje, ki je zaradi vsake demokratičnosti in pripravilo po nemškemu nacizmu.

ciji spričo izrednih naporov vlade posrečilo, rešiti se osamljenosti in doseči znano razumevanje pri vseh njenih zaveznikih in prijateljih».

V Alžiru vedno večja zmešnjava

Medtem ko je prišlo v Maroku in Tuniziji do pomiritev, pa vlada v Alžiru vedno večja zmešnjava. Čeprav ima Francija na tem ozemlju že kakih 200.000 mož

vojaščin, se dnevno dogajajo neredi in napadi tako na vojaške enote in objekte kakor tudi na civilno prebivalstvo. Zlasti so napadom izpostavljeni tisti domačini, ki so se izjavili za lojalne s francosko upravo. V takih razmerah doslej tudi francoskemu ministru za Alžir Lacosti ni uspelo, da bi obvladal položaj, čeprav je že začel izvajati ukrepe, ki mu jih je dala vlada na podlagi izrednih pooblastil.

Stalina so dokončno pokopali

Zadnje dni so dogodki v Rusiji v središču svetovne pozornosti. Šele sedaj se je izvedelo, da je imel prvi tajnik sovjetske KP Nikita Hruščev zadnji dan 20. kongresa v Moskvi na rajnem zasedanju sovjetskih delegatov govor, v katerem je kritično ocenil Stalinovo dejavnost v notranji in zunanji politiki. Inozemski delegati tej seji niso smeli prisostvovati.

Hruščev je obsodil vladavino ene same osebnosti, ki je privedla do mnogih hudih posledic. V svojem govoru je poudaril Stalinove zasluge v določenem zgodovinskem obdobju, podrobno pa je navedel tudi njegove napake zlasti po letu 1934. Po informacijah dopisnika AFP je Hruščev razdelil Stalinovo dejavnost v tri velika obdobja.

Po mnenju Hruščeva si je Stalin v prvih letih po Leninovi smrti pridobil velike zasluge za stranko in državo, ko je vodil energično borbo proti raznim opozicijskim gibanjem. Leto 1934, ko je bil umorjen Kirov, pa pomeni prelomnico v

Stalinovem življenju. Hruščev je dejal, da se je Stalina takrat polotila nekakšna zasladovalna panika, da nikomur ni več zapal in da je povsod in v vsakomur videl samo sovražnike in vohune. Povzpel se je nad stranko in državo ter se s pomočjo politične policije lotil množičnega likvidiranja svojih političnih nasprotnikov, pri čemer je šel tako daleč, da je občutno oslabil vojsko s tem, da je dal pomoriti mnogo njenih voditeljev. Hruščev je tudi ostro kritiziral Stalinovo podcenjevanje nemške nevarnosti ter mu očital, da ni računal z neposredno nevarnostjo Hitlerjevskega vpada. V zadnjem obdobju svojega življenja pa je Stalin ustvaril v Moskvi ozračje strahotnega terorja.

V kratkem sestavku ni mogoče zajeti celotne vsebine Hruščevskega govora in njegove ocene Stalinove pogubne politike. Časopisi so poročali, da se je med govorom Hruščeva mnogo navzočih poslušalcev onesvestilo. Pred zaključkom kongresa so delegatom razdelili tudi oporo, ki jo je Lenin pred svojo smrtjo napisal o Stalinu in v kateri je Lenin izrazil mne-

Tirolska ÖVP je nezadovoljna s Figlom

V tistih krogih, zlasti na Tirolskem, ki so želeli in pričakovali, da bo zunanji minister Figl ob svojem obisku v Rimu sprožil tudi vprašanje izvajanja Pariške pogodbe o avtonomiji Južne Tirolske, so bili hudo razočarani, ko tega v razgovoru z italijanskim ministrskim predsednikom Segninem ni storil. Še huje pa so mu zamerili zlasti njegov govor v Rimu, v katerem je Figl baje dejal, da je južnotirolsko vprašanje zelo nepomembno v primeri s tem, kar Italijo in Avstrijo drži.

V tej zvezi je Figla zelo ostro napadel njegov strankarski somišljenik in predsednik ljudske stranke na Tirolskem, ki je v članku pod naslovom „Dovolj, gospod Figl!“ poudaril, da bi bilo bolje, če bi bil Figl v Rimu sploh molčal. Med drugim je še zapisal, da je zelo nepomembno le tisto, kar je bilo za Južno Tirolsko storjenega v avstrijski zunanji politiki v času, odkar je Figl zunanji minister. Izrazil je tudi mnenje, da bo imela ljudska stranka na Tirolskem zaradi tega v bližnji volilni borbi težje stališče.

Na Dunaju so zelo pohitili, da bi popravili mučni vtis, ki je nastal v vrstah ljudske

stranke spričo tirolskih očitkov. Urad zveznega kanclerja se je podvzval s sporočilom, da so Figlove besede napačno razlagali in da je dejansko dejal le, da so v primeri z velikimi vprašanji evropskega sodelovanja zelo nepomembni tisti napor, ki so potrebni za zadovoljivo rešitev odprtega južnotirolskega vprašanja. Figl sam pa je skušal svoje tirolske strankarske somišljenike potolažiti z izjavo, da mu je v Rimu uspelo doseči, da se bodo 20. aprila na Dunaju nadaljevali avstrijsko-italijanski razgovori o medsebojnem priznanju akademskih naslovov, kar da so tirolski poslanci v parlamentu še pred nedavnim smatrali za najbolj perečo zadevo.

Znano je, da tirolski OeVP-jevski krogi težijo za tem, da bi svoj vpliv na Dunaju močnejše zasedrli. Na mesto sedanjega zunanjega ministra si želijo očitno povratek svojega bivšega ministra Gruberja iz Amerike. Kakor vse kaže, niso sedanje žolčne kontroverze okoli Južne Tirolske sprožili v prvi vrsti v korist avstrijske manjšine v Italiji, marveč se tega vprašanja poslužujejo le bolj kot propagandističnega sredstva za uveljavljanje svojih političnih interesov pri bodočih volitvah.

Nejasna slika po občinskih volitvah na Tirolskem

Pri občinskih volitvah na Tirolskem zadnje nedelje se je izkazalo, da se razmerje med OeVP in SPOe (ostale stranke skoraj niso prišle do izraza) v zadnjih letih v glavnem ni spremenilo. Slika, ki jo kažejo volilni rezultati, je tako zamegljena, da točna ocena sploh ni mogoča. Temu so v prvi vrsti krive številne nestrankske kandidatne liste, ki so dosegle prav lepe uspehe, katerih pa ni mogoče v vseh slučajih porazdeliti na posamezne politične stranke.

Doslej objavljeni rezultati kažejo, da so OeVP-jevske liste, bodisi pod pravim imenom ali pa pod imenom raznih zvez in združenj, dobile 2610 mandatov, med-

tem, da Stalin zaradi lastnosti svojega značaja ni primeren za generalnega sekretarja sovjetske KP, ker da je preveč grob in da ni gotovo, ali bo velikansko oblast, ki jo je združil v svojih rokah znal vedno dovolj pazljivo uporabljati.

Govor Hruščeva po vsem sva u pazljivo proučujejo. Ne glede na različne komentarje in odmeve v svetovnem tisku je sovjetska obsodba Stalinove politike in njegovih metod vsekakor velikega pomena za nadaljnji razvoj ne samo v Sovjetski zvezi, marveč tudi v mednarodni politiki. Vse kaže, da je sedanje vodstvo Sovjetske zveze odločeno popraviti v minulosti storjene napake in da se je po več ko 25 letih stalinske vladavine začelo res novo obdobje.

Malenkov o dogodkih v Rusiji

Sovjetski minister Malenkov, ki se je nekaj časa mudil na obisku v Angliji, je na vprašanja o dogodkih v Rusiji dejal, da Sovjetska zveza sedaj urejuje svojo hišo in da odstranjuje zablode stalinizma. Dejaj je, da se v Sovjetski zvezi nekaj podobnega kakor je bila Stalinova diktatura ne bo več ponovilo in da je sedaj kolektivno vodstvo močno zasidrano.

Razgovori o razorožitvi obetajo uspeh

Od ponedeljka naprej že trajajo v Londonu razgovori pododbora Organizacije združenih narodov za razorožitev, v katerem so zastopane Amerika, Anglija, Francija, Kanada in Sovjetska zveza. Medtem ko zapadne države zastopajo poslanci, je Moskva poslala v London namestnika zunanjega ministra Andreja Gromika, kar v javnosti komentirajo s tem, da polaga Sovjetska zveza na te razgovore posebno pažnjo.

Prvi dan konference so izkoristili za to, da so predložili angleško-francoski načrt o postopni razorožitvi, potem pa je bila konferenca preložena na sredo, ker je želel Gromiko podrobneje spoznati predlog, ki sta ga izdelali Anglija in Francija. Torej so začeli razpravo o tem predlogu zadnje sredo, ni bilo pa o tem objavljenih podrobnejših podatkov.

Angleško-francoski načrt predvideva razorožitev v treh fazah in vključuje tudi stališča, ki sta jih v tej zvezi izrazila ameriški prezident Eisenhower in sovjetski ministrski predsednik Bulganin. Sploh je ta načrt nekaka povezava dosedanjih mnenj tako z Zapada kot tudi z Vzhoda in so ga na sovjetski strani imenovali „konstruktivno spremembo prejšnjih zapadnih predlogov“, medtem ko so ga Američani (nekoliko bolj milo tudi Kanadčani) precej skritizirali.

Sodeč po dosedanjem poteku prevladuje mnenje, da bodo tokratni razgovori prav lahko pomenili pozitiven premik z mrtve točke in tako prispevali bistven del k zbliznanju med Vzhodom in Zapadom.

Za spodobno volilno borbo so se sporazumeli

Zakonito predpisani roki za priprave in izvedbo volitev so že začeli teči. Predvolilni čas pa se zaenkrat odraža večidel le v časopisnih spopadih in polemikah predvsem o bodoči ureditvi vprašanja nafte. Prava volilna borba se bo začela šele sredi prvega tedna aprila. Tako sta se dogovorili obe vladni stranki, ki sta se tudi sporazumeli za spodobno vodenje volilne kampanje. Sklenili sta, da se v tisku in na zborovanjih ne bosta posluževali osebnih napadov in blatenja kandidatur in funkcionarjev političnih strank ter da ne bosta druga drugi ali ostalim strankam motili izvedbe in poteka volilnih zborovanj. Dogovor se nanaša tudi na lojalno izvedbo plakatiranja in na obveznost, da uradnih in drugih javnih poslopij ne bodo uporabljali za politično propagando.

Spričo tega, da so bile volitve predčasno razpisane zaradi lažjega odločanja pri bodočem reševanju načelnih gospodarskopoličnih vprašanj, bi bilo res samo prav in koristno, če bi se volilna borba gibal v spodobnih mejah. Še bolj potrebno pa bi bilo, da bi se vse stranke odrekle tudi vsaki ceni demagogiji in zamegljevanju svojih ciljev, namesto tega pa jasno zavzele stvarno in načelno stališče do vseh perečih vprašanj in s tem olajšale volivcem orientacijo in odločitev.

Sindikati za soodločanje v gospodarstvu

Socialistični tisk je te dni poročal, da je predsednik avstrijske sindikalne zveze Böhm predlagal predsedniku zvezne zbornice za obrtno gospodarstvo in prezidentske konference kmetijskih zbornic ustanovitev skupnega organa, ki bi obravnaval vsa vprašanja, ki zadevajo celo no gospodarstvo.

Predsednik sindikatov je svoj predlog utemeljil med drugim s tem, da so se obe zbornice in sindikalna zveza tudi že do- sledje večkrat skupno posvetovale o reševanju perečih gospodarskih vprašanj in da je v času obnove to sodelovanje že večkrat rodilo dobre sadove. Tudi po doseženi stabilizaciji gospodarstva se pojavlja- jo nova pomembna vprašanja in je v intere- su države, gospodarstva ter v sindi- kalni zvezi združenih delavcev in nameš- čencev odločilnega pomena, kako se ta vprašanja rešujejo.

Böhm je v svojem predlogu opozoril na to, da je avstrijska sindikalna zveza sprejela v svoj akcijski program zahtevo po ustanovitvi skupnega organa obeh zbornic in sindikalne zveze, ki naj bi v državnem in deželnem merilu dajal na- sve in predloge za reševanje gospodar- skih vprašanj.

Medtem ko se vodstva obratov, je re- čeno v predlogu, protivijo razširitvi so- odločanja v podjetju, ker se boje, da bi vpliv delovnega kolektiva pri vodenju podjetja ogrožal interese obra- ta, imajo proti zahtevi po soodločanju delavcev in nameščenecv na ravni celotnega gospo- darstva dokaj manj pomislekov. Čeprav se sindikalna zveza slej ko prej načelno zavzema za večje soodločanje v podjetju, smatram — pravi Böhm v svojem pred- logu — trenutno zahtevo po soodločanju na ravni celotnega gospodarstva za bolj važno in jo je ob dobri volji na obeh str- neh laže uresničiti.

Skupni organ zbornic in sindikalne zve- ze v državnem in deželnem merilu v smi- slu predloga naj ne bi pomenil konkuren- ce zakonodajnim ustanovam, marveč naj bi jim nudil pomoč v obliki predlogov in nasvetov, lahko pa bi opravljal koristno delo tudi glede vprašanja nadziranja cen

in tarif. Takšna ustanova, če bi jo uspelo ustvariti, bi po mnenju predsednika sin- dikalne zveze lahko odstranila marsikate- ro nepovoljno stanje in bi morali v in- teresu skupne odgovornosti za bodočnost države in ljudstva vegeti ta poizkus in pogumno napraviti korak naprej.

Tudi avstrijska zastava vihra pred palačo OZN

V palači Organizacije združenih naro- dov imajo v zvezi s sprejemom novih držav v člansvo OZN precej priprav, ki delajo funkcionarjem dovolj skrbi. Gre pri tem za nešteta tehnična vprašanja, ki jih je treba rešiti do vseh podrobnosti, prav tako pa se pojavljajo razni načelni proble- mi, kakor na primer določitev jezikov, v katerih se vršijo zasedanja. Prav ta pro- blem se je ponovno pojavil, ko je bila v OZN sprejeta Avstrija, prva država-član- nica z nemškimi jezikom. Nadalje je bilo treba nabaviti in opremiti prostore za no- ve delegacije, napisne tablice z imeni no-

prvem nastopu pred javnostjo, kajti na tiskovni konferenci je po vesteh neka- terih agencij zavzel stališče tudi do vpraša- nja LR Kitajske in njenega zastopstva v OZN. Baje je izrazil mnenje, da je neizo- gibno, da bo prej ali slej morala biti spre- jeta v OZN tudi LR Kitajska, ker da ni mogoče, da bi spregledali državo, ki šteje več sto milijonov prebivalcev. Po istih vesteh je še dodal, da je le še vprašanje časa, kdaj bo Avstrija priznala sedanjo vlado LR Kitajske.

Vest o tej izjavi je udarila kot bomba in je Dunaj takoj zahteval točno poroči-

vih držav-članic ter zastave, ki jih vidi- mo na AND-sliki vihrti pred palačo.

Kakor že rečeno, je med novimi člani- cami tudi Avstrija in je prvi stalni za- stopnik Avstrije pri OZN poslanik dr. Matsch izročil svoje poverilnice gene- ralnemu sekretarju Hammarskjöldu. Iz- gleda pa, da je imel smolo že takoj ob-

lo. Končno je poslanik dr. Matsch zani- kal, da bi bil izjavil kaj takega, na drugi strani pa so posamezni novinarji slej ko prej vztrajali pri svojih prvotnih poroči- lih. V dobro poučenih krogih so s tem v zvezi poudarjali, da Dunaj Matscha sicer ne bo takoj odpoklical, da pa se bavijo že z vprašanjem nasledstva.

Smrt presekala politični voz

Sredi minulega tedna so vsi časopisi za- beležili Starhemborgovo smrt. V Schrunsu na Predarlškem ga je na sprehodu za- motil dopisnik dunajskega komunistič- nega lista Volksstimme, ko ga je hotel fo- tografirati. To je Starhemborga tako raz- kačilo, da je šel s palico nad novinarja, a se je pri tem tako razburil, da ga je kmalu nato zadela srčna kap. Tako je ne-

ladna smrt presekala politični voz, ki se je zapletel ob Starhemborgovem ne- davnem povratku v našo državo, kateri je v času heimwehrovskega in klerofaši- stičnega terorja na vodilnem mestu po- magal izpodkopavati demokratične teme- lje. V zgodovini avstrijske republike bo Starhemborgovo ime ostalo za vedno povezano s pohodom fašizma nad našo republiko.

Proračun FLRJ za dvig življenjske ravni

Jugoslovanska ljudska skupščina bo na zasedanju, ki se začne danes, razpravljala o družbenem načrtu za leto 1956. Toza- devni predlog je vlada izdelala z osnov- nim ciljem doseči ustaljenje no- ranjega tržišča s postopnim izboljšanjem življenjs- ke ravni zlasti v mestih in industrijskih središčih. V to svrhu je predvideno pove- čanje industrijske in kmetijske proizvo- dne.

Obseg industrijske proizvodnje bo v le- tošnjem letu za 10 odstotkov večji kot lani. Najbolj bo porasla proizvodnja v in- dustriji papirja, znatno pa bodo proizvo- dno povečale tudi elektroindustrija, črna metalurgija in industrija nekovin. Zlasti se bo povečala proizvodnja blaga za oseb- no uporabo.

Tudi letos bodo začele v Jugoslaviji obratovati nove tovarne ključne industri- je. Proizvedli bodo 155.000 ton koksa, predelali 330 milijonov ton surove nafte, pridobili 100.000 ton jekla, 247.000 ton valjanih izdelkov in 270.000 ton cementsa.

Če bo letina normalna, predvideva na- črt povečanje kmetijske proizvodnje za 6 odstotkov v primerjavi s povprečnim pridelkom zadnjih treh let. K temu bo pripomogla večja uporaba umetnih gno-

vil, kvalitetnih semen, porast številna trak- torjev in drugih kmetijskih strojev. V kmetijstvo bodo letos investirali okrog 55 milijard dinarjev.

V trgovinskem prometu s tujino bodo za 17 odstotkov povečali izvoz industrijskega blaga, zlasti izdelkov bakra, alumi- nija, valjanih izdelkov črne metalurgije, kemičnih izdelkov, surovega železa in ne- katerih naftnih derivatov. Med kmetijski- mi pridelki pa bodo povečali predvsem izvoz koruze in sadja. V splošnem bo le- tošnje povečan uvoz surovin za predeloval- no industrijo in za kmetijstvo, uvoz za potrebe ključne industrije pa bodo zmanj- šali, ker že doma proizvajajo več surovin in polfabrikatov. Za uvoz hrane predvi- deva načrt okrog 47 milijard, za uvoz in- dustrijskega blaga za široko potrošnjo pa 10 milijard.

Letošnja investicijska sredstva, ki so za 17 % manjša od lanskih, bodo uporabili predvsem v korist kmetijstva, prometa, mehanizacije gradbeništva in za obnovo naprav v predelovalni industriji. V indu- striji, rudarstvu in prometu bodo dokon- čali orizoma nadaljevali gradnjo pred- vsem tistih objektov ki bodo začeli obra- tova i že v letošnjem ali prihodnjem letu.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Zadnjo soboto je v Parizu umrla 59-letna znanstvenica Irena Joliot-Curie, ki je leta 1934 skupno s svo- jim možem Fredericom Joliotom pre- jela Nobelovo nagrado za uspešno znans- veno delo v kemiji. Umrla znan- stvenica je hčerka Perrin in Marie Cu- ric, enih izmed najbolj znanih znan- stvenikov, ki sta odkrila radij.

Dunaj. — Socialistični poslanec dr. Pittermann je v nekem nagovoru po radiu med drugim izjavil, da ima Avstrija svetovni rekord — pri davkih. Poudaril je, da so mali in srednji letni dohodki v Avstriji najvišje obdavčeni, ker znašajo na primer dvakrat toliko kot v Angliji in Švici ter najmanj 1,5- krat toliko kot na Nizozemskem in v Zapadni Nemčiji.

New Delhi. — Ameriški zunanji mi- nister Dulles je na svojem potovanju po jugovzhodni Aziji moral spoznati precejšnje nezaupanje, ki ga posamezne dežele gojijo do ameriške politike. Za- to je bil tudi prisiljen, da je svoje gle- danje na politiko teh dežel bistveno spremenil, kar se kaže tudi v povabilu indijskim državnikom, naj obiščejo Ameriko.

Saarbrücken. — Razgovori med francoskimi in nemškimi predstavniki o vprašanju Posarja doslej še niso do- vedli do večjega uspeha in je bil pri- hodnji sestanek določen za 27. marec v Bonnu. Vodja posarske pronemške demokratske stranke Schneider je iz- javil, da mora biti priključitev Posarja Zapadni Nemčiji zaključena koncem tega leta, medtem ko naj bi bila zdru- žitev na gospodarskem področju izve- dena v teku treh let.

Rim. — Število članov krščansko de- mokratske stranke v Italiji se je v zad- njem letu zvišalo za 49.580 na 1.390.580. Vendar pa je kljub temu še vedno naj- močnejša stranka v Italiji komunistič- na stranka, ki sedaj šteje okoli 2,5 mi- lijona članov.

Washington. — Ameriški urad za zu- nanje zadeve je sporočil, da je Sovjet- ska zveza povrnila škodo za ameriško letalo, ki so ga sovjetska letala sestrelila nad Beringovim morjem julija pre- teklega leta. Višina povrnjene škode je znašala 724.947 dolarjev.

Tokio. — Japonski minister za zu- nanje zadeve Šigemitsu je izjavil, da bo Japonska skušala preprečiti prekinitev sovjetsko-japonskih mirovni- h pogajanj v Londonu, da pa bo hkrati oslala pri svojem stališču glede ozemeljskih vpra- šanj.

Kairo. — V Kairo je prispela kitaj- ska trgovinska delegacija, ki šteje 14 članov. Delegacijo vodi minister za zu- nanjo trgovino Li Šaj Čuang. Med čla- ni egiptске vlade in kitajsko trgovin- sko delegacijo so se začela pogajanja o razširitvi trgovinske izmenjave med obema državama.

Kairo. — Zahodnonemški industri- alec Alfred Krupp je po bivanju v Egip- tu izjavil, da je njegovo podjetje priprav- ljeno dobaviti gradivo za zgraditev ve- likega Avanskega jezusa na Nilu. Dejal je, da je bil dosežen sporazum, po ka- terem bo njegovo podjetje dobavljalo egiptski tekstilni industriji stroje ter egiptski državni železnici različne po- trebščine. Kruppova družba gradi se- danj velik jekleni most čez Nil v Kairo.

Washington. — Bela hiša je sporoči- la, da bo predsednik Eisenhower pred- ložil kongresu posebno poslanico o ameriški pomoči tujini. Mislijo, da bo v njej zahteval za to pomoč kredit v višini 4,9 milijarde dolarjev.

Beograd. — Ta teden so se začela po- gajanja med sovjetsko in jugoslovansko delegacijo o kulturni konvenciji med obema državama. Sovjetsko delegacijo vodi namestnik ministra za kulturo ZSSR B. V. Lebedjev. Potreba po skle- nitvi konvencije za pospeševanje kul- turnih stikov med Jugoslavijo in SZ je bila izražena v skupni deklaraciji obeh vlad, ki so jo sprejeli v Beogradu v ča- su obiska sovjetske delegacije v Jugos- laviji.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Mehanizacija avstrijskega kmetijstva

Mehanizacija avstrijskega kmetij- stva stalno narašča. Največje zani- manje je za traktorje in poljedelske stroje. Iz statistike je razviden tale razvoj: Leta 1955 so cenili število traktorjev v kmetijstvu na 53.000, leta 1949 pa na 1641 in leta 1951 na 21.201. Električnih motorjev so zaznamovali leta 1955 285.000, le- ta 1949 12.120 in leta 1951 226.263, Diesel-motorjev leta 1955 10.000, leta 1949 1.706 in leta 1951 8.030, motornih kosilnic leta 1955 38.000, leta 1949 301 in leta 1951 8.030, kosilnic z napravo za vezanje sno- pov leta 1955 15.000, leta 1949 1.607 in leta 1951 8.307, mlatilnih kosilnic leta 1955 8.000, leta 1951 pa 285.

Ameriška pšenica za Avstrijo

Avstrija je minuli teden nakupi- la v Združenih državah Amerike 1 milijon bušlov pšenice. Bušel je 36.24 l.

Nazadovanje potrošnje čevljev

»Wikoor« navaja, da je v Avstri- ji leta 1937 znašala potrošnja čevl- jev 0,7 para na osebo. Leta 1954 so jih pokupili 0,83 para na osebo. Iz tega sledi, da naša država pri po- trošnji čevljev zaostaja za drugimi deželami. V Zapadni Nemčiji je na primer znašala potrošnja čevljev 1,5 para in v Združenih državah Amerike 3,8 para na osebo. Čevljar- ska industrija je sklenila, da bo pri vsakem prodanem paru čevljev za- računala 5 grošov za propagandne namene.

Bolgarsko-poljski trgovinski sporazum

Med Bolgarijo in Poljsko je bil sklenjen trgovinski sporazum za le- to 1956. Po tem sporazumu bo Polj- ska oskrbovala Bolgarijo s proizvo- dno valjanega jekla, s koksom, pot- niškimi avtomobili, kamioni, rudar- skimi stroji in kemikalijami. Bolga- rija pa bo izvažala v Poljsko železo, manganovo rudo, rudne koncentra- te, petrolej, elektromotorje, kable, tobak, cigarete, vino in grozdje.

Knjigo v vsako sobo!

Nedavno umrli zahodnonemški založnik E. Heimeran je o knjigi napisal duhovito kramljanje, iz katerega ponatiskujemo nekaj odlomkov.

So ljudje na svetu, ki niti nimajo knjig niti jih ne berejo. Celo zelo mnogo je takih. A temu se prav nič ne čudimo, kajti koristno in užitek polno branje je pravi umetnost, katere se moramo šele naučiti in se v njej vaditi, in drugič je branje višja oblika življenja kakor samo telesna, ki večini ljudi povsem zadostuje. Pa naj jim bo, saj ne vedo, kakim užtkom se odrekajo.

Je pa še druga vrsta ljudi, ki knjige sicer posedujejo, a jih ne berejo. To je že bolj čudno. Med takimi so celo pravi ljubitelji knjig, ki knjige kupujejo in jih zbirajo, nato postavijo v knjižno omaro in se zadovoljujejo s tem, da so knjige tu. Morda si domišljajo, da bodo kdaj pozneje te knjige tudi brali, v resnici pa nikdar ne pridejo do tega. Tudi to vrsto ljudi ne bi mogli popolnoma obsojati. Zakaj si ne bi postavili knjige ob steno kot okras, kakor drugi obešajo slike na steno, ne da bi se z njimi okoristili. Saj se tudi s knjigami ne „okoristijo“, ampak se vselej njihove okrašujoče prisotnosti. Knjige se vsakemu prostoru lepo podajo, mu dajejo domačnost in slikovitost.

In tretjič so ljudje, ki sicer knjige berejo, vendar si jih samo izposojajo in nimajo nobene želje, da bi jih tudi posedovali. Pri tem podarjajo, da je dovolj knjigo prebrati, kajti „koristni efekt“ knjig je vendar samo le v vsebini. Takemu mišljenju moramo resno ugovarjati.

Kakšen je na primer koristen efekt kanarčaka? Njegovo petje. Ali nam zadostuje, če ga poslušamo pri sosedovih? Prav tako je s knjigami. Samo s koristnim efektom, če smo si knjigo izposodili pri sosedovih ali v kakšni javni knjižnici, še nismo nič opravili. S knjigami moramo živeti, če hočemo, da nam posredujejo vso modrost in lepoto. Postati morajo naša last, moramo jih pridobiti in obdržati. Če pa nimamo denarja za nakup in ne prostora, kjer bi jih zmetili, kaj tedaj?

To so seveda uvaževanja vredni pomisleki, prav zares žal je včasih res tako. Toda največkrat se tega izgovora poslužujejo ljudje, ki jim knjige niso dovolj važne, da bi se zaradi njih odrekli kateremu od milijevih užtkov, ali pa da bi se samo malo potrudili za njihovo dobro zmetitev. Mnogi bi najraje zabtevali, da dobe knjige kot poklon ali pa po smešno nizkih cenah in jim je knjiga že predraga, če bi morali zanjo žrtvovati toliko kot za eno kosilo ali celo nov klobuk.

Komur so torej knjige trajne vrednosti predrage (v 16. stoletju so morali kupci žrtvovati samo za eno knjigo več glav živine), ta naj se vda cenejšim užtkom, temu ni pomoči. Kdor pa se resno ukvarja z vprašanjem, kam naj knjigo postavi, ker ni prostora za knjižno omaro, temu lahko pomagamo z dobrim nasvetom.

Ali je za knjige res potrebna knjižna omar? Prav gotovo je v taki omari knjiga lepše in bolj shranjena kakor na odprti polici. Toda ali je nepremagljivo pravilo, da morajo ostati knjige večno nove? Erazem Rotterdamski je nekoč napisal: „Niso pravi ljubitelji knjig oni, ki jih shranjujejo v svojih omarah, ampak oni, ki jih imajo v rokah noč in dan in jih pri tem seve tudi umažejo, jim zavirajo

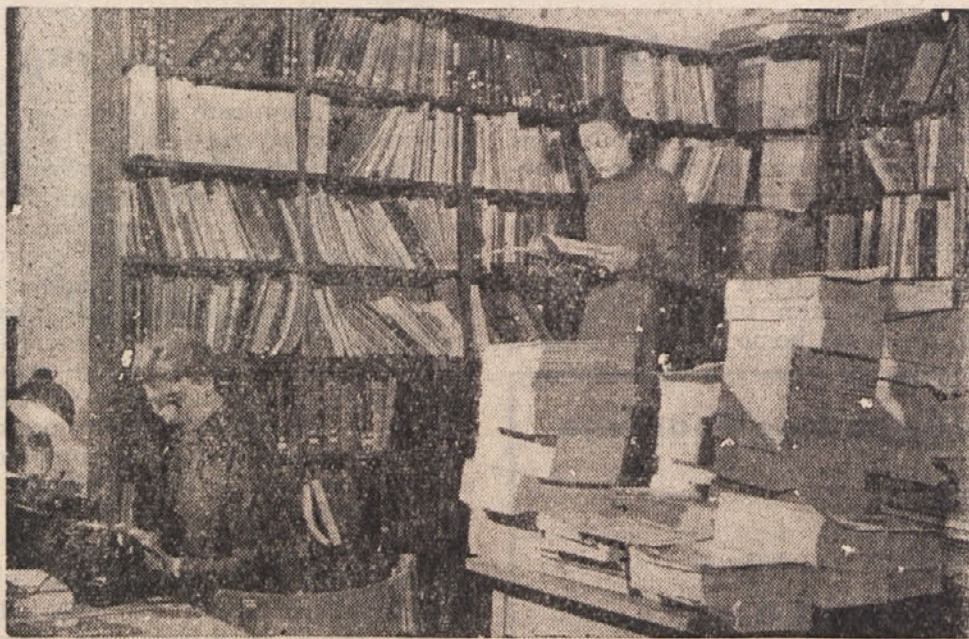
jo robove v oslovka ušesa in jih polnijo s svojimi opombami.“

Že iz osebnih razlogov se bo ljubitelj knjige odločil ali za zaprto knjižno omaro ali za odprto knjižno polico, pač po tem, koliko so mu knjige blizu. Brez dvoma živimo v tesnejših in intimnejših odnosih z onimi, s katerimi dijamo isti zrak, kakor z onimi, ki nas gledajo skozi debela stekla knjižne omare.

S knjigami moramo živeti, se pravi, ne smemo jih samo postaviti v omaro ali na polico. Že namera spraviti vse knjige v eno sobo, je mračna muzeomanija. Nihče najbrž ne bo prišel na misel, da bi vse svoje slike obesil samo v eni

bol — Nobena soba naj ne bo brez knjig. Kuharska knjiga bo našla svoje mesto tam, kjer jo gospodinja rabi, to je v kuhinji, in lepše bomo počivali ob knjigi zabavne vsebine. Zakaj ne bi „obljudili“ okenskih polic in stoyal s knjigami? Da literatura ni odveč na naših posteljnih omarih, to naziranje se je že kar udomačilo kljub navideznemu neredu, ki ga taki gostje povzročajo v spalnici.

Gospodinj, ki se zgražajo nad tem, da so te vrste zbiralci prahu raztreseni po vsem stanovanju, lahko potolažimo s slavnim izrekom: „Prah, ki leži, ne škodi.“ Da, knjige so lahko zaprašene kakor steklenice s plemeniti

Tudi v knjižnici „Naša knjiga“ in v centralni študijski knjižnici SPZ v Celovcu, Gasometergasse 10, so do vrha napolnjene police knjig na razpolago vsakomur.

sobi. Knjiga je prav tako predmet, ki krasi vsak prostor in ga tudi lahko spravimo v vsakem prostoru. V tem celo prekaša razne steklenice z vkuhanim sadjem, ki ponekod „kerase“ spalnice, dnevne sobe in druge prostore. Zato je pravilno gesto: Knjigo v vsako so-

tim vinom. Prah bomo odstranili, ko jih bomo rabili. Prah je istočasno tudi tih in veder opomin, da ga od časa do časa pobrišemo, ko to ali ono knjigo spet vzamemo v roke. Kajti najboljšje brisanje prahu na knjigah je njih pogosta raba.

Jubilejni koncert Akademskega pevskega zbora

Nekaj mesecev že se je Akademijski pevski zbor »Tone Tomšič« — dobro znan tudi pri nas na Koroškem — pripravljaval na svoj jubilejni nastop v Ljubljani. Koncertni spored je obsegal celotni cikel Aškerčevih balad »Stara pravda«, s katero je ustvaril pesnik v obdobju svoje največje pesniške moči vsebinsko in oblikovno močno umetnino. V njej prikazuje deloma simbolično, deloma realistično podoba junaških in zelo pomembnih, čeprav žalostno zaključenih poglavij slovensko-hrvaških kmečkih uporov. To Aškerčevo pesništvo je obdelal skladatelj Matjaž Tomc v obliki mogočne kantate za moški in mešani zbor, za soliste in recitatorja ter klavirsko spremljavo in jo zaupal v krasno izvedbo Akademijskemu pevskega zboru.

Akademijski pevski zbor, ki ga vseh de-

set let uspešno vodi Radovan Gobec, je že v svojih dosedanjih koncertnih sporedih dokazal, da ima smisel za nove, zanimive stilne koncerte, od katerih je ostal zvesti v spominu koncert treh svatbenih suit. Naloga, ki se je je lotil letos, brez dvoma zahteva višek zborovske pevske in interpretacijske zmogljivosti.

Z jubilejnim nastopom je APZ predvsem želel počastiti stoletno rojstvo Antona Aškerca, pesnika »Stare pravde«. S »Staro pravdo« bo APZ po vsej verjetnosti gos oval tudi v Zagrebu in Beogradu.

APZ pa tudi marljivo pripravlja poseben spored, ki se z njim odpravlja v začetku aprila na gostovanje po Zapadni Evropi. Pevski zbor bo gostoval tri tedne v Zapadni Nemčiji, Belgiji in Franciji. APZ pa bo sodeloval tudi na mednarodnem študentskem festivalu v Lille.

KULTURNE DROBTINE

Opatija dobi letno gledališče

Na prostrani ravnini kopaljšča »L'do« v Opatiji bodo v kratkem začeli graditi in ureja i veliko letno gledališče, v katerem bo prostora za blizu 3.700 obiskovalcev. Po načrtih bo letno gledališče dograjeno že do začetka leto nje tujskoprometne sezone in bo omogočalo v tem znamenitem jugoslovanskem letovišarskem središču na severnem Jadranu prirejanje pomembnih kulturnih prireditvev.

Opatijo pa bodo letos obogatili še z drugo kulturno ustanovo. Ob sodelovanju opatijskega turističnega društva in občine ter ob pomoči okrajnega odbora Ra Reki bodo v Opatiji odprli galerijo likovnih umetnosti, kjer bodo razstavljena dela modernih jugoslovanskih slikarjev in kiparjev.

Uvod v zgodovino albanščine

V Prištini je izšla v šiptarskem jeziku zelo pomembna izvorna knjiga — »Uvod v zgodovino albanščine«, ki jo je napisal dr. Henrik Barić, univerzitetni profesor in direktor Balkanološkega instituta v Sarajevu. Medtem ko so mnogi znansi veniki menili, da je albanski jezik samo mlajša faza nekdanjega ilirskega jezika, stoji Barić na stališču, da je albanski jezik najbolj soroden izumrlemu traškemu jeziku, izmed živih pa armenščini.

Ker zadeva prvotno domovino sedanjih Albancev, je bila po mnenju avtorja neke južno od Donave, kar pojasnjuje tudi podobnost z nekaterimi jeziki, na primer z romunščino.

V knjigi je sproženih tudi mnogo drugih problemov, kakor so odnosi med albanščino in sosednimi jeziki.

Knjiga o velikih Nemcih

V založbi ULLSTEIN v Berlinu bo aprila začela izhajati biografija o glavnih možeh nemškega kulturnega življenja. Biografija bo obsegala štiri dele, ki bodo izhajali v snopičih vsake štiri mesece. Knjiga z naslovom »Veliki Nemci« bo obsegala biografije 170 osebnosti nemškega kulturnega življenja in bo pri njej sodelovalo 130 nemških kulturnih zgodovinarjev. Prvi zvezek se bo začel z biografijo o Karlu Velikem.

Zgodovina angleško govorečih narodov

Londonška založba Cassell je za 23. april napovedala izid prvega dela Churchillove »Zgodovine angleških narodov«. Celotno delo bo obsegalo štiri zvezke. Prvi zvezek obsega 448 strani in obravnava čas do Riharda III. (1485). Rokopis drugega dela je prav tako že pri založniku. Tretji in četrti del sta sicer že napisana, a ju avtor še predeluje. Obsegata dobo od 1688 do konca viktorijanske dobe leta 1901. Dvajseto stoletje v tem delu ne bo zajeto.

Marija Janežič:

Doprinos koroških Slovencev k občaslovenski književnosti in kulturi

(Iz gradiva za seminarsko nalogo)

Med epskimi pesnimi zgodovinske vsebine najdemo motive o kralju Matjažu in celo motiv kraljeviča Marka je prišel na Koroško.

Kot je bilo že omenjeno, ima koroško narodno pesništvo bogat zaklad tudi v nevezani besedi, ki je pa bolj potrjen pozabi kot pesem, ki se poje. Kljub temu so se do danes ohranile razne povesti, bajke, pripovedke in posebno pregovori. Narodno pripovedno pesništvo je zajemalo snov iz bajslavja, zgodovine in vsakdanjega življenja. Tako nam izpričuje boj človeka z naravo, razredni boj tlačana s fevdalnim gospodom, ponekod pa najdemo tudi socialne in celo nacionalne motive. Bajke, pravljice, pripovedke itd. niso samo prijetno čtivo, marveč nam nudijo jasno sliko o svojstvenosti ljudstva, med katerim so nastale. Tako govore tudi koroške pripovedke o koroškem človeku, njegovem življenju in nehanju v preteklosti, o njegovih socialnih in včasih tudi nacionalnih razmerah. Izrazito socialna tvorba je ziljska pripovedka o Kristusu in Petru na potovanju po Ziljski dolini ali pripovedka o gorskih škrtih, kjer škrt pomaga delavcu, medtem ko bogataš spreminja rudo v kamen. Še bolj pogosto kot v pesmih nastopa kralj Matjaž v ko-

roških pripovedkah. Tudi v Keleminovi zbirki Bajke in pripovedke najdemo več koroških motivov, med drugimi tudi lepo pripovedko o kralju Matjažu, slovenskem kralju, ki si ga je izbralo koroško ljudstvo na Gosposvetskem polju, o Matjažu, skrivnostnem kralju, ki spi pod Peco s svojimi junaki. Tu najdemo tudi povest o Miklovi Zali, ki je pristna last Korošcev. Kelemina navaja rožansko in varianto iz Zelezne Kaple. Snov o Miklovi Zali je postala priljubljena za umetniško obdelavo in se je v Sketovi povesti in Špicarjevi ter Žižkovi dramatizaciji ohranila prav do danes.

Prevzeti od lepote narodovega duhovnega bogastva so zbirali narodno blago na Koroškem od Gutmanna, ki ima v svoji slovnici nad 150 pregovorov, in Jarnika, ki je objavljaj svoje članke o Zilji in Ziljanih v različnih časopisih, preko Slomškovega in Ahacljevega delovanja, katerega plod je bila zbirka Slovenske pesmi po Koroškem in Štajerskem znane, do Matije Majarja, ki je postal eden najpomembnejših slovenskih narodopiscev. Zbiral in objavljaj je pesmi, pravljice in pripovedke ter drugo narodno blago. V slovenskih časopisih, ki so izhajali v drugi polovici 19. stoletja v Celovcu, je bilo objavljeno

mного narodopisnega gradiva. Ze Janežič je v svojih gasilnih vabil k zbiranju narodnega blaga in ga tudi objavljaj. Tradicijo Bčele in Glasnika je nadaljeval Kres, pa tudi v Mirovih podlistkih najdemo pogosto kak narodopisen članek. Majarjevo delo je nadaljeval Janež Scheinigg, ki je skušal dokazati vplivanje nemške pesni na slovensko narodno pesem. V razpravi O narodnih pesmih koroških Slovencev v Kresu 1885 dokazuje, da je nemška pesem marsikaj prevzela od slovenske, nemški vpliv pa se kaže najbolj v tem, da je staro slovensko pesem epskega značaja izpodrinila nemška poskočnica, ki je pristna last južnonemškega naroda. Poleg Scheinigga zasluži priznanje kot dobri narodopisci Fran Kotnik, Vinko Möderndorfer, Josip Šašel itd.

Da se še danes sliši vesela narodna pesem po slovenskih koroških vaseh in da še danes babice pripovedujejo svojim vnučkom pripovedke o kralju Matjažu in Miklovi Zali, je dokaz, da je dragocen zaklad narodnega pesništva še živ na Koroškem.

11.

BUKOVNIŠKA KNJIŽEVNOST

Med koroškimi narodnimi oziroma ponarodelimi pesnimi najdemo tudi mnogo takih, katerih avtorji so nam znani. To so pesmi koroških ljudskih pesnikov in pevcev, tako imenovanih bukovnikov, katerih glavno delovanje spada v drugo polovico 18. in prvo polovico 19. stoletja. Takih pevcev pozna Koro-

ška dolgo vrsto, posebno Rož, o katerem pravi Fran Kotnik, da je slovel zaradi svoje omike, zaradi pevcev in pesmi kot male slovenske Atene. Rod bukovnikov sega nazaj do protestantizma in do današnjih dni še ni izumrl.

Izraz „bukovnik“ izhaja že iz predprotestantske dobe, ko še ni bilo slovenskih knjig. „Bukovski“ je bil latinski jezik, ker je bil v bukvah in je tisti, ki je znal bukovski, veljal za izobraženega. Pozneje so imenovali bukovnika vsakogar, ki se je bavil s knjigo in pisanjem, pozneje seveda slovenskega jezika. Tako razlaga Fran Kotnik in pravi: Izraz je čestito rabil moj oče, s katerim sva se o takih zadevah rada pogovarjala. Začel sem ga rabiti v razpravah o naši ljudski književnosti in prevzela ga je tudi literarna zgodovina.

Prve bukovnike, to so preprosti kmečki pisci brez literarne izobrazbe, branja in pisanja vajeni ljudje iz ljudstva, srečamo že v 17. stoletju, ko so po zatonu protestantizma prepisovali in razširjali protestantske tekste. Poleg teh so se širili tudi praznovorni obrasci, molitve, žegni in zagovori, ki so jih prevajali iz nemščine. Jezikovno se ravnajo prvi po tradiciji slovenskega književnega jezika iz 16. stoletja, v druge pa vnašajo prevajalci že svojja narečja. Iz takih apokrifnih tekstov sta nastali celo dve tiskani knjigi: Kolomonov žegen (prvi tisk 1740) in Duhovna bramba (prvi tisk 1750), prva namenjena vojakom, druga romarjem, ki so romali v Kelmorajn in druga nemška mesta. (Se nadaljuje)

Kulturni praznik v Bilčovsu

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILO

Na velikonočni ponedeljek, 2. aprila 1956,
vsi na

pevski koncert

ki bo s pričetkom ob 15. uri v gostilni pri Šercerju v Šmihelu nad Pliberkom. Nastopili bodo združeni podjanski pevski zbori SPD Železna Kapla, Št. Vid v Podjuni in iz pliberške okolice v skupnem in posameznih zborih.

Lahko pričakujemo, da bodo mladi zbori, ki so svojo prezkusnjo že uspešno izvedli na več koncertih, navdušili in zadovoljili ljubitelje naše domače pesmi tudi v spodnjem predelu Podjune. Pristrčno vabimo mlade in stare iz Šmihela ter bližnje in daljne okolice na našo prvo letošnje pomladansko prireditev s pestrim izborom naše domače pesmi!

Razne vesti iz Koroške

V Wolfsbergu je minuli petek podivjal vol, ki so ga iztovorili pred zadružnim skladiščem. V kratkih minutah svobode je strahotno gospodaril. V nekem skladišču je razdejal več strojev, električno napravo in dvoje koles.

Zival so pripeljali v Wolfsberg z zavzanimi očmi. Nenadoma pa se je vol sprosil in slepo zdirjal preko ceste. Treščil je v bližnji zid, kjer se je precej poškodoval, da mu je tekla kri iz nosa in gobca. Zaradi bolečine še bolj razjarjen, je zdrvel v skladišče prevoznika Lassniga, kjer je na inventarju povzročil škodo, ki jo cenijo za okoli 15.000 šilingov. Medtem so prihitali orožniki in vsem skupaj se je posrečilo, da so vola spravili v dvorišče neke gradbene tvrdke. Toda niso še utegnili zapreti drugih vrat na dvorišču, ko je vol spet zdrvel na cesto. Neki kolesar mu je vrغل svoje kolo pod noge, da se je utegnili rešiti, ker se je potem vol ukvarjal s kolesom in ga docela uničil. Tudi neki drugi kolesar je komaj ušel volovim rogovom. Končno je vol zdirjal na dvorišče kolarskega mojstra Vogta, kjer so ga orožniki ustrelili.

Tudi pri igranju se otroci lahko ponesrečijo, če ni dovolj pozornosti. Trgčna nesreča se je primerila tudi minuli teden v Seegasse v Celovcu. Marija Graf, komaj pet in pol leta stara deklica, in neki fant sta si izbrala sekiro za igračo. Pri igranju je fant po nesreči odsekal deklici tri prste na roki. Obžalovanja vrednega otroka so spravili v bolnišnico.

V gozdu nad Cirkovčami pri Pliberku se je 17-letni kmečki fant Janez Nachbar močno ponesrečil. Pri delu v gozdu mu je spodrsnilo na zamrzli zemlji, da je strmoglavil čez okoli dva metra visoko nabrežino na kolovozno pot. Takoj za njim se je zakotalil borov hlođ, ki ga je zadel in hudo poškodoval.

V Pliberku je na poti v šolo strmoglavil s svojim kolesom učenec Alfred Woschitz ter si zlomil levo roko.

Letošnje šolske počitnice

Zvezno ministrstvo za prosveto je v odloku, ki ga je dostavilo vsem deželnim šolskim svetom, določilo čas glavnih počitnic za šolsko leto 1955/56. Na Koroškem se bodo počitnice pričele 9. julija, šolsko leto pa bodo zaključili 7. julija. Šolsko leto 1956/57 se bo pričelo 10. septembra.

vsem pevcem in pevovodji za uspešno kulturno delo in izrazil željo, da bi s takšno vneto nadaljevali svoje kulturno poslanstvo. Spregovoril je tudi generalni konzul Dušan Bravničar in izrazil svoje navdušenje za koroško slovensko narodno pesem, ki je, kakor je dejal, med vsem slovenskim ljudstvom najbolj priljubljena in jo povsod poslušajo z navdušenjem, bodisi na Kranjskem, Štajerskem ali Primorskem.

Zadovoljni so se razhajali ljudje že v poznih nočnih urah, želeč si kmalu spet podobnega užitka.

ter povedal nekaj svojih spominov na pevsko gibanje v kraju pred okoli tridesimi leti, ko so pričeli z vajami in takrat brez prometnih sredstev hodili po ure daleč k vajam, na primer v Št. Ilj. Razveseljivo je, je dejal, da danes mlajše sile izpopolnjujejo nekdanjo tradicijo. Spomnil se je na čudovit uspeh gostovanja v Ljubljani, ko so morali že davno pred začetkom koncerta odpreti vrata v veliko dvorano »Uniona«, ker zanimanje za koroške pevce je bilo velikansko in dvorana niti ni mogla sprejeti vse publike. Predsednik SPZ se je še enkrat zahvalil

SPD v Borovljah pripravlja izlet na jug

Borovčiči ljubimo izlete in kakor lastovke v jeseni hrepenimo spomladi na jug. Slovensko prosvetno društvo Borovlje ima za seboj že lepe izlete, ki so vsem udeležencem v najprijetnejšem in rajnem spominu. Tako smo si zaželeli tudi letos, ko so nas prvi vigradni dnevi odtajali od ostre zime. Mnogim izraženim željam hoočemo ustreči ter bomo tudi to pomlad

peljemo v Videm, nato se bomo mudili v Doberdolu in od tam krenili v Trst, kjer si bomo ogledali pristaniško mesto. Nadaljna pot bo vodila preko Kopra v Portorož, kjer bomo prebili noč, drugi dan pa bomo odpotovali v Pulo in si ogledali dobro ohranjene znamenitosti rimske dobe. Od tam bomo pohiteli mimo mnogih lepih krajev v Opatijo, kjer se bomo spet zadržali čez noč in uživali lepote znanega leovišča. Tretji dan se bomo ustavili v Postojni in občudovali divne krasote svetovno znane jame. Končno se bomo vrnili preko Ljubljane, Tržiča in Ljubelja na svoje domove.

Zaradi nemotene ureditve potnih zadev in drugih priprav prosimo, da se vsi zainteresirani pravočasno prijavijo. Kot končni termin za prijave smo določili 20. april 1956. Prijaviti se je treba v prostorih Slovenskega prosvetnega društva in sprejemamo prijave vsako soboto od 13. do 15. ure popoldne. Ker je zanimanje za izlet veliko, priporočamo, da s prijavi pohitite, da pridete na vrsto.

Računamo, da bodo potni stroški znašali okoli 220 šilingov, v katerem znesku so vključeni vožnja, prenočnine in prispevki za potne listine.

dobrega za svojo družino in sosesko v vsej okolici ter slovenskemu rodu na Koroškem, izrečena prav iskrena zahvala. Rajni Majarjev očec naj si mirno spočije v domači zemlji na pokopališču v Št. Ilju, kamor smo ga dne 17. marca ob številni udeležbi žalnih gostov spremili na njegovi zadnji poti. Vsem preostalim naše iskreno sožalje!

Velikovec

V Dollingerjevem žagarskem podjetju v Mlinskem grabnu pri Velikovcu se je Franc Wohlhart hudo ponesrečil pri delu. S tovornega avtomobila je iztovarjal hlođe, pri čemer je zdrknil na njega štiri metre dolg hlođ. Delavca je podrlo na tla ter si je zlomil nogo.

Leše pri Št. Jakobu v Rožu

Preteklo nedeljo je bil v Št. Jakobu v Rožu pogreb Neže Meliha, p. d. Bradanove matere na Brdu. Pokojna mati je dosegla starost 85-ih let ter je bila ena izmed najstarejših žena v okolici. Vse svoje sile je posvečala delu za domačijo in blaginjo svojcev. Posebno težko in odgovorno breme je nosila, ker ji je mož umrl že pred mnogimi leti. Pokojna mati naj si v miru spočije od svojega delavnega življenja, preostalim svojcem pa naše sožalje!

Številni požari v gozdovih in na travnikih

Iz mnogih krajev iz dežele poročajo sedaj v začetku pomladi o požarih, ki povzročajo večje ali manjše škode na travnikih in v gozdovih. Take vesti lahko slišimo iz vseh dolin, posebno iz krajev ob železniški progi, kjer pogosto povzročajo požare iskre iz lokomotiv. Pa tudi pri pospravljanju in čiščenju ravnikov, ko ljudje zažigajo suho travo, nagrabljeno listje in hosto, pogosto nastajajo požari in sicer v mnogih primerih zaradi lahkomišelnosti ter neprevidnosti. Pogosto tudi veter zelo pospešuje, da se ogenj širi in povzroča škodo posebno v gozdovih, ki so zaraščeni z mladim drevjem. Zaradi tega je pri netenju na prostem potrebna skrajna previdnost, da se

zaščiti ljudsko premoženje. Samoumevno je, da oblasti kličejo lahkomišelnosti povzročitelje požarov na zagovor, ker jih tudi občutno kaznujejo.

KOLENDAR

Petek, 23. marec: Oton
Sobota, 24. marec: Gabriel
Nedelja, 25. marec: Cvet, nedelja
Ponedeljek, 26. marec: Emanuel
Torek, 27. marec: Rupert
Sreda, 28. marec: Janez
Četrtek, 29. marec: Vel. četrtek

Gojenci in učiteljski zbor kmetijske šole Podravlje

vabijo

kmečko mladino, vse prijatelje in znance na svojo

zaključno prireditev,

ki bo v nedeljo, 25. marca 1956 ob 1/2 10. uri v prostorih gostilne Maček v Podravljah.

Udeleženci bodo deležni zanimivega in veselega programa.

dokaz naše kulturne ustvarjalnosti. Prepričani smo, da bo tudi ta venček postal last vsega slovenskega naroda. Poudaril je, da je morda prav naša narodna pesem najbolj zgovoren dokaz, da živita na Koroškem dva naroda, čeprav nekateri nameravajo trditi, da so trije narodi. Vemo, da imamo le dve vrsti koroških narodnih pesmi, namreč slovensko in nemško. Narodna pesem je najgloblja izpoved narodne samobitnosti, naša koroška narodna pesem pa je postala tudi narodna pesem vsega slovenskega ljudstva.

Preden govorimo o koncertu samem, hoočemo naglasiti, da so se vsi poslušalci lahko prepričali, da se taka stopnja pevske ravni ne more doseči brez dobrih talentov ter neutrudne marljivosti, požrtvovalnosti in ljubezni do stvari kakor so jo dokazali pevci v Bilčovsu in Kotmari vesi. Mnogo večerov je treba žrtvovati za vaje in vsak mora doprinesti dobršen del dobre volje in discipline. V skupnem sodelovanju pevovodje in marljivih pevcev rastejo uspehi. Za te vrline, ki so pot k uspehom, velja pevovodji in vsakemu posameznemu pevcu priznanje in zahvala.

Ko so se pevci formirali na odru, je nastala v dvorani tišina kot v svetišču. Nato pa so prostor napolnili ubrani glasovi pristno, čustveno in vroče. V pozdrav je zadonela »Dober večer, lubo deklet«, kateri je sledila s prekipevajočim navdušenjem sprejeta vrsta pesmi. V vsem sporedu so navduševale pesmi, zapete od skupnega zbora, mešanega zbora in posameznih zborov. Poleg pesmi, ki smo jih že večkrat slišali in vedno radi poslušali, so prijetno presenetile novitve, v prvi vrsti venček »Mi smo mi, smo pr' Dravčdoma« v harmonizaciji pevovodje Pavla Kernjaka. Dopadla je tudi »Gorjanska podoknica« ter »Pomlad«. Venček nosi pečat tipične Kernjakove melodije, ki je poskočna, šegava in živa ter je posrečen tudi zaradi tega, ker vsebuje mnoge značilnosti prebivalstva naših dolin v ljubezni, pri delu, v šegah in navadah. Venček je užgal in pevci so morali ponavljati na sponano ploskanje in nenehno zahtevo poslušalcev. Pripomnimo, da je venček posvečen generalnemu konzulu Mitji Vošnjaku v Trstu, ki posebno ljubi koroško slovensko narodno pesem.

V presledkih med koncertom je napovedoval Franci Gasser s svojimi odličnimi humorističnimi domisleki srčno zabaval vse občinstvo.

Po lepem užitku so se dobro razpoloženi ljudje še dalje časa zadržali med pevci v sproščeni družabnosti. Spet je spregovoril podpredsednik SPZ Janko Ogris

pohiteli na sončni jug. Za cilj našega izleta smo si izbrali Jadransko morje.

Izlet smo določili na 19. maj ter bo trajal tri dni po zelo zanimivi in pestri pokrajini. Skozi Rož preko Trbiža se po-

Rožek

Za voznike motornih vozil, posebno za motocikliste, je ponoči zelo nevarna tudi divjad, ki teka preko ceste. Zaradi zaslepljenosti po žarometih ne more ubežati, temveč drvi pogosto naravnost pod vozilo. Tako se je prejšnji teden primerilo tudi Jožefu Čemernjaku v Št. Martinu pri Rožeku, ko je srna hotela tik pred motornim kolesom preko ceste. Motociklist je moral z vsjo brzino zavreti, zaradi česar je kolo izpodneslo. Dvaindvajsetletni sodar, ki je sedel na spremnem sedežu, se je hudo ponesrečil.

Loga ves

Minuli teden je motociklist Mihael Siedler strmoglavil na logaveški cesti pri Vrbi. Vozač je nameraval odpreti z roko napravo za zrak, ki je opremljena pod sedežem. Pri tem je prišel s ceste ter si je pri padcu zlomil nogo.

Zgornja vesca

Nepričakovano se je razširila po vsem okolišju žalostna novica, da je preminul Janez Bucela, p. d. Majarjev očec v Zgornji Vesci. S pokojnikom smo izgubili nad vse pridnega in delavnega mizarskega mojstra, dobrega soseda in kremenitega značajnega Slovenca. Svojo mizarsko obrt je izvajal mnogo leta. Ševljinim ženinom in nevestam je izdelal pohištvo in v mnogih hišah so proizvodi njegovih rok priče sposobnosti spretnega mojstra. Vsak je vedel, da je dobil iz njegove delavnice izdelke trajne kakovosti.

Poleg svoje delavnosti je posvečal svoji družini zares očetovsko skrb. Svoj cilj, da si iz bivše Majarjeve kajže postavi lep nov dom, je s svojo marljivostjo dosegel. S svojo pridnostjo je izgradil lično hišo in ko bi mogel uživati sadove svojega truda, ga je šele 63-letnega dohitela smrt. Podlegel je za hudo naduho, ki ga je mučila že dalje časa.

Rajni je tudi mnogo let zastopal naše koristi in slovensko stvar v občinskem odboru Zgornja Vesca. Pokojni je bil odločen in pameten zagovornik naših koristi in tak je ostal trden kot skala do svoje smrti. Naj mu bo za vse, kar je storil

Plinske turbine za pogon avtomobilov

Enostavnost, majhna teža, lahek pogon in mirno obratovanje so prednosti plinske turbine, za katero pravijo, da bo izrinila batni motor.

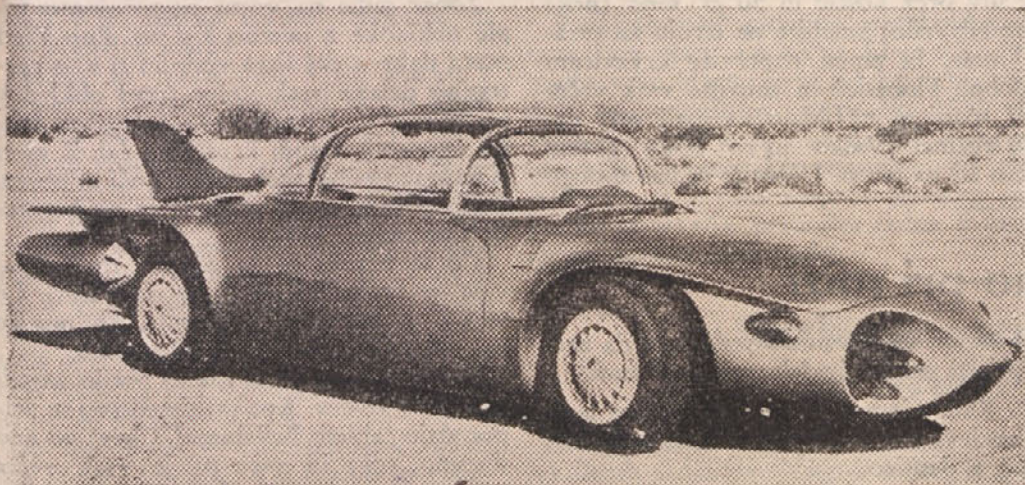
Od konca vojne naprej poznamo že okoli sto načrtov plinskih turbin najrazličnejših oblik, velikosti in sposobnosti, vse od 30 do 35.000 konjskih moči. V

tega pa je plinska turbina uporabna še tam, kjer imamo na razpolago dovolj cenenega, a vendar dobrega goriva, na primer pri črpanju zemeljskega plina skozi dolge cevovode, kakršni so na primer v Severni Ameriki. Plinske turbine pa so zelo uporabne tudi tam, kjer delo zahteva prenosni pogonski stroj. Industrija že

poraba goriva in visoka cena. Izdelati majhno turbino je težje kakor veliko.

Br tanski konstruktorji menijo, da bodo rajprej opremili težje avtomobile s plinsko turbino potem pa šele manjša športna in osebna vozila. Batni motor je v svoji zgodovini dosegel odlične uspehe, vendar pa vse kaže, da ga v bodoče čaka težka borba za obstanek, ker njegov vse bolj nevaren nasprotnik postaja plinska turbina.

Slika AND nam kaže poskusni avtomobil »Firebird II«, ki ima plinsko turbino z 200 KM. Izdelala ga je tovarna General Motors. Konstrukcija ali ohlajenje tega avtomobila je izbitana, ki je zelo odporen proti najrazličnejšim učinkom.

Nov svetovni atlas

Po drugi svetovni vojni je nastalo 14 držav, sedem držav je izgubilo z zemeljske krogle, državne meje so se izmenjale v dolžini 51.000 km, spremenjenih je tudi nad 70.000 krajevnih nazivov, zgrajenih je nad 500 velikih industrijskih središč itd. Zgolj ta dejstva so postavila tudi risarjem zemljevidov nove naloge.

Založništvo Staufacher v Zürichu, Švica, je izdalo nov popravljen svetovni atlas. Obsega nad pet sto zemljevidov vseh dežel na svetu, ima posebne zemljevide o gospodarstvu, prometu, jezikih, verah, kakovosti tal vseh držav in delov zemlje. Ne manjkajo podrobni zemljevidi Sueškega in drugih prekopov, gibraltarskih urdb itd.

Vsak zemljevid je lahko izmenjati. Ob

Zvezdarna Greenwich se seli

Greenwich je zgodovinska luka ob reki Temzi riže Londona. Znamenita je njegova zvezdarna, znana predvsem po začetnem meridianu. Saj veste: poldnevnik s številko 0.

Nebo nad Greenwichem postaja zaradi dima vedno bolj zamegljeno, nagaja tudi ulična razsvetljava, zato se bo slavna zvezdarna preselila. Se že seli. Odhaja precej južno od Londona v Herstonceaux. Novo domovanje stare zvezdarne postopoma urejajo in pripravljajo za nove naloge. Zvezdarna bo v marsičem razširjena in modernizirana, opremljena bo z mnogimi novimi aparati in daljnogledi.

omenjeno številko niso vštete tiste, katere naj bi služile pogonu le al.

Turbine doslej že služijo najrazličnejšim namenom, denimo na primer za proizvodnjo električne energije, pogonu črpalke za tekočine in plinov, za pogon kompresorjev, ladij in železniških lokomotiv. V glavnem so to turbine na notranje zgorevanje in njih gorivo je težko ali lahko olje, zemni ali drugačni plin, katrian, premog in celo žaganje.

Prenekateri mislijo, da je plinska turbina isto kot reakcijski letalski motor. Misel je napačna, pa tudi časovno se je plinska turbina pojavila veliko pred reakcijskim motorjem.

Majhne plinske turbine od 30 do 250 KM so lahke, majhne razsežnosti, vendar pa porabijo mnogo goriva in obratujejo le kratek čas. Velike plinske turbine, tiste do 35.000 KM so seveda večje, težje in bolj zapleteno zgrajene, so pa zelo učinkovite in lahko obratujejo najmanj 100.000 ur. Med tema dvema skrajnostima pa imamo celo vrsto srednje močnih plinskih turbin, katerih velikost in teža sta odvisni od toplotnega učinka turbine.

Srednje velike plinske turbine že precej uporabljajo v industriji in tam, kjer zahteva delo njihove dobre lastnosti — enostavnost, sorazmerno majhno težo, lahek zažgon in mirno obratovanje. Razen

izdeluje električne generatorje, ki jih lahko nameste v avtomobil, letalo ali železniški vagon. Tako imajo plinske turbine vse širše tržišče.

O avtomobilu na plinsko turbino pravzaprav še ni bilo dosti slišati in ima pravzaprav zamudo. Videli smo, da industrija plinske turbine že dolgo uporablja in nekatere ladje so prav tako že opremljene s takšnim pogonskim strojem. Iso velja za letala, med katerimi jih je precej vrst na turbinsko propelerski pogon.

Lahko vprašamo, zakaj je prav avtomobilski industrija na tem področju korak zadaj. Prvi in glavni vzrok je velika

Na morju postaja nafta nadležna

Na londonski konferenci za boj proti »niftni kugi«, je nemški delegat dr. Schubert opozoril na vznemirjajoča opazovanja nemških opazovalnic v Severnem in Vzhodnem morju. Tako na primer ima ena nemški majhen otok letno 360.000 mark škode. Vzrok — onesnaženje obale z nafto in podobne nevarnosti. V zalivu Fehmarn je bila obala v širini 4 metrov in dva centimetra na debelo pokrita s plastjo nafte, zaradi česar je poginilo 10.000 morskih ptic. S svetilniške ladje »Ambrubank« so 17. aprila 1953 javili, da vidijo oljni madež 1.6 kvadratnega kilometra.

Poročila delegacij 41 pomorskih držav (ki so predstavljale 95 % vse svetovne ladijske površine), so bila vzrok, da so na omenjeni konferenci sklenili določiti nekatere morske površine, na katerih bi bilo vsako spuščanje nafte v morje prepovedano. Ta področja so v glavnem do 50

morskih milj od obale, v Severnem morju pa celo 100 milj od obale.

Na omenjeni konferenci pa niso proučevali samo vprašanje nafte v morju. Z mednarodnim sodelovanjem hočejo zmanjšati tudi onesnaženje notranjih voda, rek in kanalov, v katerih je tudi vedno več nafte. Nemci na primer predlagajo naslednje ukrepe:

1. Na ladje bi morali zgraditi nabiralne tanke, ki bi zbirali z nafto zamazane površine v notranjih vodah.
2. Vgraditev naprav, ki bodo iz odpadnin, ki jih iztiskajo s črpalkami ven iz ladij, ločile nafto in olja od vode.
3. Vgraditev naprav za lov olja v izpušnih napravah motornih ladij.
4. Zgraditev zbiralnih in očiščevalnih mest in naprav na kopnem, kjer bodo zbirali vse zamazane vode, nečista olja in druge ostanke tekočin z ladij, ki jih bodo morale ladje oddajati na ta zbirališča.

kakršnih koli ozemeljskih spremembah dobi naročnik dotično karto novo. Tako atlas ne zastara. Delo je v vsakem oziru vzorno. Zemljevidi so natisnjeni v 12 do 15 barvah, tisk je odličen, tudi najmanjše črke so prav dobro čitljive.

Elektronska časomerica

Neka ameriška tvrdka je izdelala elektronsko časomerico (štoparico), s katero je možno meriti tudi milijoninke sekunde. Elektronsko časomerico so izdelali zato, da bodo z njo lahko merili čas, ki ga uporabijo za svoja letenja atomske partikule. Vsekakor je elektronska časomerica višek preciznosti, ker tako majhne časov-

ne odlomke je s človeškim razumom nemogoče dojeti in zajeti, temu je kos edino le elektronika, ki zavzema vse širše področje v znanosti in tehniki. (AND)

Ali že veste, da ...

... mora pojesti krava za vsak liter mleka, ki nam ga daje, nič manj kot 5 kg sočne trave?

... znaša brzina udarcev slovečih boksarjev do 200 km na uro?

Misli so se mu pomudile pri stanovalcih trinidesete: Ajdovec je na preži, Rogač pripoveduje najnovejšo šale in se krohota, le oči mu oprezajo vse naokrog. Skledar je ali spi, zraven blodi ubogi hlapčič. Dušanu preskoči misel na druge barake: k Igorju, Voju, Marjanu; vsi mislijo nanje v rovu in sanjajo o izkopanih metrih. Zvečer ga bodo spraševali. Zanje je to najvažnejši trenutek dneva, zanj pa najlepši. Nocoj jim bo lahko povedal deset metrov. Kolikšno presenečenje, veselje in ponos je v tej preprosti številki! Kolikšna nada! Včeraj je bil tudi Igor v rovu: delal je na njegovem mestu. Ko je odhajal, je bil ves v praskah. Kako tudi ne! Saj kot intelektualca ni bil vajen fizičnega dela. Misel mu je ušla na razgovor pri šahu, ko je podvomil v to, da bi bilo mogoče izkopati rov izpod polne barake. Zdaj mu je bilo jasno: podcenjeval je možnosti prikrivanja. Obšlo ga je nekaj kakor občutek neprijetnosti in sramu, ker se je bil zmotil. Pograbil je desko in se naglo odplazil proti Gatu, kakor da bi

z naglico kretenj hotel odvrniti neljubo misel. Spomnil se je Voja in njunega dopoldanskega pogovora: Vojo mu je povedal, da odslej ne bodo več govorili o rovu, temveč samo o »teleskopu«. On da ga je tako krstil, ker je besedica rov v kampu nevarna. Rov — to je beg, strah, represalije. In še nekaj: teleskop je kot sij v prelepi, neznani, nedosegljivi svet, ki vabi. Njihov »teleskop« pa prav tako. Dušanu je bila Vojova previdnost in primera zelo pogoda.

Za Gatovimi nogami so se kopicile vedno nove grmade gruša, kamenja, peska. Dušanu se je zdelo, da so vedno višje, pa čeprav je napenjal vse sile, da bi držal korak z Gatom. Te grmade so mu bile kakor simboli podviga, ki se bližajo njegovemu uredništvu. A hkrati so ga vznemirjale: videl je, da vedno bolj zaostaja za kopačem. Poprej je bilo lahko, dokler je bil teleskop kakor kratek hodnik. A zdaj je zmerom daljši in daljši, razdalja med jaškom in oknom zmerom večja. Prvi dve uri je še šlo, toda tretjo uro ga je Gato očitno prehitel. »Ali ne bi poskusili vlačiti deke z vrvmi?« Ze nekajkrat so govorili o tem. »Pa bodo vrvice vzdržale?« Misel na tanke, slabe vrvi, ki jih je videl v kampu, ga je navdajala s skepsjo. »Toda nekaj moramo ukreniti. Z vsakim dnem bo rov daljši, odnašalec bo v vedno večji stiski. Nužen bo posvet o izboljšanju prenosa!« Potem se je spet zalotil

pri drugi misli: Ali je morda njegovo delo nespretno, prepočasno? Poganjal se je še hitreje in vrtal za boljše rešitvijo ...

Ze dvajsetkrat je odložil polno deko. Spet jo je pregledal. »Še nekajkrat bo vzdržala,« si je dejal, motreč njene naraščajoče luknje. »Lesena škatla je navadno odpovedala prej,« se je spomnil. Malokateri je vzdržala dvajset prenosov. Ni bilo dvoma: deka je trpežnejša. Deka je dobra stvar. Bilo mu je, kot da je uspeh z deko že jamstvo nove rešitve, ki naj pospeši prenos, čeprav še ni vedel, kako.

Trikrat je krepko stisnil Gatova meča: To je bil znak za odmor. »V treh urah še nikdar nismo izkopali za dvajset transportov. Zaslužili smo počitek.« Gatu je bilo prav. Bilo mu je, kot da ga hoče zadušiti. Pravkar je nameraval za nekaj minut skriti glavo v dlaneh in ležati kot pripleljen na tleh. Ze dvakrat je to napravil in je nato laže dihal. Prej ni bilo tako. V jašku je bilo zrača na pretek. Prvi metri rova so ga bili polni. V to konic dolgega klina pa se ne prikraide zlepa. Zračenje ni. Vznemirjala ga je misel na prihodnje metre: kje je še koruzna njiva! In ko ga je Dušan stisnil, je bil zadovoljen: »Spet si bom napolnil meh! Saj ni tako hudo!«

Gato in Črt sta sedla nad jaškom. Gato je bil molčeč: truden je dihal iz polnih pljuč. Ogrnil si je rajco. Na čelu je imel dolgo rdečo liso: ko se je plazil ven, je zadel ob podpornik. Kadar se mu je kri

spet nabrala, jo je obrisal z velikim robcem, blatnim od zemlje in mokrim od brisanja potu. Črt pa je bil živ: danes je bilo njegovo delo najlažje. »Kopač trpi, odnašalec je v največjih škripcih, dvigalču je lahko. Jutri moram med kopače ali odnašalce,« je sklenil.

»Elektriko bi potrebovali v rovu,« je rekel naglas... »v teleskopu,« se je poprivil.

»Bi jo lahko napeljal. Toda saj lahko kopljem v temi.«

Gato je govoril tiho, počasi, skoraj odsotno.

»Pa vrtalni sveder?« se je pošalil Črt.

»Ni uporaben.«

»Zakaj ne?«

»Premehka snov.«

»Cevovod za dovajanje zraka, kaj?«

»Bom tudi brez njega.«

»Brez vrvc za transport ne bo šlo!«

»Na to pa mislim že več dni!«

Prisedel je Dušan, ki je medtem že nekajkrat izgubil v rov in se spet pojavil s polno deko. Potrepljal je Gato po rami:

»Gato, tega pi si nisi mislil, da boš še rov kopal.«

»Če bi moja Ana vedela, kaj počenjam tu — — — je počasi oživil Gato.

Črt in Dušan sta prisluhnila.

»Saj ni slaba žena, vse bi napravila zame in otroke. Ko je zvedela, da delam za Osvobodilno fronto, mi je večkrat očitala: 'Uničil boš družino.' V solzah me je

Spor o kurjih jajc

Pravzaprav je težko na kratko objasniti odklonilno stališče, ki ga zdravniki zadnja leta zavzemajo proti kurjim jajcem, saj je jajce nekdanje veljalo za odlično hrano, zdaj pa zdravniki svetujejo omejeno uporabo, pri mnogih dietah pa jajca prepovedujejo. Pa tudi strokovno neusposobljeni ljudje so spoznali, da povzročajo jajca razne bolezni, na primer glavobol.

No, to mnenje zdravnikov je sorazmerno novo. Vse stare medicinske knjige priporočajo jajca kot odlično hrano malone za vse bolnike. Šele pred dobrimi tridesetimi leti so nekateri praktični zdravniki začeli priporočati določene omejitve, doktor Mounier pa je leta 1934 zapisal, da se je zadnje čase začelo pisati o kurjih jajcih mnogo negativnega in da so zaradi tega nekateri bolniki menili, da jim škoduje že mali kosček poprej tako priporočane hrane.

Kako je prišlo do te spremembe? Zakrivile so jo kokoši, oziroma tisto, kar one jedo, piše belgijski znanstvenik Brandligt v nedavno izšli knjigi. Ta zdravnik je napravil celo vrsto poskusov na sebi in na članih svoje družine. Ugotovil je, da je mogoče jajca kokoši, ki se hranijo z ži-

tom in sploh raslinsko hrano, brez škodljivo uživati v velikih množicah. Če pa jedo kokoši tovarniško pripravljeno pičo — kostno moko in podobne reči — povzročajo njihova jajca težave v človeških prebavilih.

Za poskus je dajal doktor Brandligt svojim kokošim tri dni svaro konjsko meso in pa govedino, ki so jo pripeljali iz klevnice z veliko zamudo. Ko so njegovi družinski člani pojedli jajca, ki so jih kokoši znesle potem, so imeli težave s prebavo. — S številnimi poskusi je prišel doktor Brandligt do zaključka: jajce je natančna posledica sestavin, ki z njimi krmimo kokoši.

Kako se vedemo pri mizi

Bodisi doma, kakor tudi kadar smo povabljeni drugam, na primer k znancem, ali se nahajamo v javnem lokalu, se moramo držati nekaterih pravil, kar se tiče vedenja pri mizi. V naslednjem navajamo deset izmed najvažnejših pravil v tej zadevi:

1. K jedi prihajamo vedno po možnosti ob določeni uri v snažni obleki in z umitimi rokami.
2. Mlajši smejo sesti šele tedaj, ko so sedli že starejši.
3. Kadar sedamo ali vstajamo, ne smemo ropotati s stolom.
4. Ko jemo, ne smemo srkati, niti strgati ali ropotati z žlico po krožniku.
5. Za mizo sedimo pokonci, ne pa sključeno.

Koštrun na belokranjski način

Zreži pol kilograma mastnega koštrunčka na 4 kosčke. Eno veliko čebulo svetlorumeno prepraži na masti, olju ali margarini in vrži nanjo koštrunovo meso, nato osoli in duši pokrito ter pridno zalivaj, da ostane sok lepo rumen. Med dušenjem prideni malo kumne, lovorjev listič, strok strtega česna, poper, sol, pol kavne žličke majarona. Ko je meso mehko (v poldrugi uri), ga potresi z dvema žlicama moke, še malo premešaj in zalij s pripravljeno kuhano krompirjevo vodo ter dodaj še tri na kosčke zrezane krompirje. Posebej zreži na kosčke eno srednje-veliko zelinato glavo. To popari in pusti deset minut stati pokrito, da se malo omečča. Nato precedi in dodaj koštrunjemu mesu ter duši vse skupaj še pol ure. Paziti je treba da ni vse preredko, niti pregosto. Kot prilogo lahko serviraš poleg še kruhove cmoke, testenine, riž, ajdove žgance, ali pa daš na mizo kot samostojno jed.

PRAKTIČNI NASVETI

Od kosti je juha rada kralna. To prepričimo in damo juhi tudi boljši okus, če kosti prej prepražimo na prav majhni količini masti.

Dušeno meso je mehkejšo in bolj sočno, če ga pred dušenjem hitro opečemo po vseh straneh. Tako dosežemo, da se sok ne more izcejati.

rotila: »Usmili se otrok! Pozneje mi je začela popuščati. Včasih je z muko premagovala strah. O svojem delu sem ji molčal kakor riba. Če bi zvedela, kaj tu delam, bi bil konec z njo. Kar vidim jo, kako bi ji dišalo po mrliču iz tega našega jaška. Mislila bi samo najhujše. Njej bi bil rov mrtvaška jama.«

»Nam je pa rovček most v življenje,« se je živo oglašil Dušan.

Gato pa je zamišljeno nadaljeval:

»Ne vem, kako je to: V civilu sem se zamotil z otroki in ženo, z avtomobili in motorji — — — družba, dekleta — — — zabava, denar — — — vino — — — dolge vožnje. Zdaj pa živim samo še za ta — teleskop.«

Ko se je Gato spet vrnil v okno, se mu je po prvih zamahih zlomil strgalnik. Segel je po nadomestilu: po železni zagozdi. Zaradi previdnosti je pretipal okno: v njem je bilo manj peska kot običajno in precej več drobnega kamenja, vmes pa tudi debelejši kamni. Grušča in celo sutja je bilo vse več in več. Zbal se je, da bi železo ob udarcih po kamnu zapelo kakor glasbene vilice. Odložil je zagozdo. Poskusil je z lopatko. Lopatka je doslužila, rabil jo je samo še za odiranje peska in grušča k odnašalcu. Delo z njo je bilo zamudno, zazdelo se mu je brezplodno. Pograbil je spet zagozdo in z njo previdno strgal po peščeni in kamnitni gmoti. Za-

godza je bila trdna in učinkovita. Plasti so se voljno vsipavale.

Nenadno je železo udarilo ob kamen. »Zvenk« odmeva po rovu. Gata mravljinčič po vsem životu: lahko ga zgoraj slišijo! Za nekaj minut odneha in ves trd prisluhne vse naokrog. Nato odloži zagozdo h klinu in lopatki. Z velikimi, močnimi prsti začne grebsti v pesek, v grušč in v sutje. Prsti so zadnji, previdni strgalnik.

Ko pa spet odpre desko v barako, mu udari v ušesa:

- »Karo-deset!«
- »Karo-as!«
- »Ne glei mi v karte!«
- »Ne goljufaj!«

MILOŠ

Miloš ni poznal noči brez spanja. Samo nekajkrat v življenju je prebedel do jutra, ko je bil bolan in ko se je v zaljubljenosti sporekel z Nadjo. Sicer pa je pogosto poslušal mamine tožbe, da ne more zaspati, kadar ga ob večerih ni bilo domov. Spanje mu je bilo kakor sladki hip nezavesti: Zvečer se je brž potopil vanj in — nenadno — je zjutraj spet izplaval...

Nocoj pa ni mogel zaspati. Devetnajsta baraka se je že davno pomirila. Ljudje so potegnili deke čez glave. Vso noč so sredi barake pekle večstosvečne žarnice —

Drobni nasveti iz kozmetike

Trebušasti so ljudje, ki se malo gibljejo, oziroma ki pri svojem delu sedijo. Pri tem trpi tudi prebava in taki ljudje so tudi pogosto zaprti. Vse to pospešuje nabiranje masti v trebuhu. Da se temu izognemo, se je treba čim več gibati (telovadba za gibanje trebušnih mišic) in skrbeti za redno odvajanje. Da bo odvajanje redno, si pripravite sledečo zmes: pol kilograma suhih fig, pol kilograma suhih sliv brez koščic in 50 gr sene (neke vrste zdravilo) zmeljite na stroju za rezanje mesa. Iz zmesi napravite krvavicam podobne klobasice in zaužijte vsak večer pred spanjem približno za mali prst debelo rezino. Vsako jutro boste potem redno šli na blato. Uživajte redno mnogo

zelenjave, čim manj mesa in ne pijte prave črne kave, ker ta zpira.

Najboljša telovadba za trebušne mišice bo, če boste čez dan napravili vsaj 60 počepov, to lahko delate kjer koli, ud tam, kjer vas nihče ne vidi. Za urjenje trebušnih mišic je tudi kolesarjenje, plavanje ipd. Seveda pa to ne pomaga, če telovadimo samo kratko dobo, potem pa zopet opustimo.

Zoper gube na vratu priporočamo tople obkladke z očetno kislino. Eno žlico ometa date v pol litra vode in si s to raztopino delajte vsak večer tople obkladke za 20 minut. Namesto očetne kisline lahko uporabljate tudi kamelični čaj. Z njim si napravite obkladke tudi na oči in obraz. Koža obraza se bo počivila in ne bo treba uporabljati kreme.

Če so bradavice na obrazu res bradavice, je bolje, da jih daste odstraniti. Če so pa to materica znamenja, jih pustite pri miru in tudi obraza ne sončite.

Roke in noge se navadno potijo zaradi labilnosti živcev. Kot protisredstvo se priporočajo tablete Bellalunal 3 krat po eno dnevno, roke in noge pa je vsak večer treba namočiti z 2-odstotnim formalinskim alkoholom.

Gube okoli oči

Gube okoli oči niso toliko znaki starosti, kakor znaki presuše kože. Prav zaradi tega je potrebno, da dodamo koži potrebno maščobo.

Zvečer si umijemo obraz s toplo vodo in ga potem dobro obrišemo. Ves obraz si namažemo s kakšno mastno kremo, a samo s takšno, ki vsebuje vazelin ali lanolin. Tista mesta okoli oči, kjer so se nam napravile gubice, namažemo precej na debelo z maščobo, ki se čez noč vpije v kožo. Okoli oči se ne smemo nikoli masirati, ker bi se nam sicer koža preveč raztegnila in bi se gubice še bolj poglabile. Če bomo deset dni skrbno mazali obraz, bomo lahko kmalu opazili prve uspehe.

Koliko mleka naj spijemo dnevno?

Mleko je zelo važno hranilo v naši vsakdanji prehrani in je našemu organizmu neobhodno potrebno, ker vsebuje maščobo, beljakovine, kalcij in vitamine. Marsikdo pa mleko ne pije rad in kdor ga ni vajen, naj ga začne piti sprva le manjše količine, ki jih postopoma večja. Dobro je tudi, da začne piti kislo mleko, jogurt, je naj skur, smetano in tudi maslo. Človeku pa so v različnih dobah potrebne različne količine mleka. Tako naj otrok od 2. do 4. leta popije dnevno 750 gr. mleka, od 4. do 12. leta starosti 600 gramov dnevno, od 12. do 15. leta 500 gramov, medtem ko se za odrasle lahko zmanjša ta obrok tudi na 350 gramov dnevno. Več mleka — 750 gramov dnevno — morajo uživati noseče žene, doječe pa en liter dnevno.

6. Mlajši člani omizja počakajo, da začnejo jesti starejši in šele nato oni sami.

7. Kadar jemo z žlico, naj počiva levica ob levi strani krožnika, v usta nosimo samo z desnico.

8. Kadar nesemo žlico ali vilice k ustom, moramo dvigniti vso roko, noža pa ne nosimo k ustom.

9. S svojim nožem ali vilicami ne smemo segati v posodo, v kateri je še nerazdeljena jed. Gospodinja mora za o skrbeti, da je povsod potreben jedilni pribor.

10. Če smo kam povabljeni, moramo ostati za mizo do konca, če pa kdo od gostov prej odide, se mora opravičiti gospodinji.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Šen ali erisipel

Šen, ki ga s tujo besedo imenujemo erisipel povzročajo virulentne klice streptokoki. Pogoj za nastanek je seveda možnost za vdor klic v organizem oziroma prisada in pa sprejemljivost organizma.

Bolezen nastopa zelo naglo in z burnimi znaki: z glavobolom, z mrzlico in z visoko temperaturo tudi do 40 stopinj Celzija, včasih pa tudi nekaj več. Bolnik se počuti zelo slabega. Na koži se sčasoma pojavi jasno začrtana lokalna rdečina in oteklina, ki se širi naprej in povzroča močno srbenje. Ustrezne mezgovne, to je limfne žleze nabreknejo in so občutljive. Največkrat, skoraj v 90 odstotkih primerov, se šen pojavlja na obrazu, razen tega pa tudi na rokah, nogah, trupu. Pojavi se v nekaj urah do nekaj dni po okužbi s streptokoki. Traja okoli sedem dni in prebolenju ne zapušča kake imunosti, torej je vsekakor možno, da se šen ponovi.

Za zdravljenje šena uporabljamo sulfa-

midne preparate, ki jih dajemo 3 do 4 krat dnevno v obliki tablet, vsečk ali injekcij, in pa z burovimi obkladki. Penicilin prihranimo za hujše primere in za razne komplikacije šena ali pa za oslabele in manj odporne bolnike, na primer za sladkorno bolne, bolnike na ledvicah, jetrih in na srcu, pa tudi za novorojenčke in starejše osebe.

Če hočemo šen preprečiti, moramo kar se najbolj da paziti na telesno snago. Predvsem je važna čistoča prstov, zato je treba skrbeti za redno striženje nohtov. Sploh je treba kožo skrbno negovati, vsako bolezensko znamenje na njej pa takoj, ko se pojavi, skrbno zdraviti, ker streptokoki skozi zdravo kožo ne morejo prodreti v kožo in povzročiti šen.

Po zdravljenju šena kože nekaj časa ne smemo umivati z vodo in milom, peč pa jo je treba mazati z bor vazelinom, da tako preprečimo kakršnokoli draženje ozdravljene kože.

a vendar so mnogi takoj zaspali kakor dojenčki. Miloš pa se je premetaval in legal celo na hrbet, dasi je vedel, da na hrbtu še ni nikdar zaspal, samo na desni strani. Dogodki preteklega dneva so se mu v napetosti nočnih prividov zdeli usodni...

Danes je bil prvič na komandi. Uspelo ga je vtihotapiti na delo v pisarni, ker je znal italijanski. Igor in Štefan sta mu rekla, naj bo tam neopazno na preži... Štefan je poudaril besedico »neopazno« in se ob njej ustavil. »Torej me imata za neprevidnega,« se je na tihem jezil Miloš. Zvečer se je vrnil v kampo. In zdaj so ga preplavljale brzice vtisov, ki jih je zaman skušal obvladati. Trudil se je, da bi v nekem redu obnovil potek dneva.

Takoj zjutraj je bilo. Pred glavno pisarno je pred kolonelom stal seržente Molinaro:

»Neka dama iz Ljubljane želi govoriti z vami.«

»Je lepa?«

Kljub svojim šestdesetim letom je bil kolonelo raven kakor smreka. Molinaro je to vprašal, kakor da sprašuje dežurnega o številu bolnih pri apelu.

»Da!« je raportiral Molinaro. V očeh ni mogel prikriti strastnega zanimanja za damo.

»Je mlada?«

»Da!« je spet odsekal Molinaro.

»Naj počaka!« Kolonelo je zamahnil s pasjim bičem. Njegova velika usta so se

spet zaprla. Bil je podoben energični stari babi. Obraz mu je bil negiben. Nagubana, rumena koža, polna izpuščajev, je spominjala na mumijo.

Molinaro je odšel, v telo trd kakor lesen pajac; ves obraz pa se mu je skremžil v pohlepu po lepi neznanki.

Miloš je z vljudnim nasmeškom opazoval ves prizor. Več let instruiranja pri imovitejših družinah mu je navrglo spretost vljudnosti in zunanje prijaznosti.

Ko je Molinaro odhajal izpred kolonelove pisarne, se je Miloš spomnil pripovedovanj alpinca Maria: Molinaro po bližnjih vaseh prevzema alpincom dekleta, celo cipe. Vse jim hoče pobrati in nikdar mu ni dovolj. Mario je prejšnjo nedeljo — vse to je pravil Milošu, medtem ko ga je bril — sedel v gostilni z dvema dekletoma. »Tekoča hrana« je v velikih steklenicah romala na mizo. Razpoloženo je raslo. Ena izmed deklet — ime ji je pozabil — mu je bila vedno bolj všeč. Več ko je popil, lepša se mu je zdela. Ogledovala si je njegovo uro in jo hotela zamenjati za svojo. Njena je morda bila slabša, toda Mariu to ni bilo važno. Vprašal jo je: »Ali rada spančkaš s fanti?« »Ne!« se je zasmejala. »In vi?« mu je takoj vrnila. »O, z dekleti, jaz — — — da!« je vzdihnil Mario. Takrat je vstopil Molinaro.

(Se nadaljuje)

Tržni razvoj v zadnjih tednih

V članku o izgledih prašičereje v letu 1956 dne 9. decembra 1955 je bilo povedano, da bo treba v prvih treh mesecih letošnjega leta računati s prekomerno ponudbo pitancev in z razmeroma nizkimi cenami. Ta napoved se je v pogledu na ceno že v januarjem tržnem pregledu izkazala za pravilno. Se bolj pa njeno pravilnost potrjuje pregled razvoja na sejmišjih v S. Marxu tekom februarja in prve polovice marca.

Dočim so pitance v St. Marxu v povprečju januarja plačevali še po 13.06 do 13.70 za prvi razred, 12.54 — 13.— za drugi razred in po 11.42 — 12.46 za tretji razred, se je cena sicer v prvih treh tednih februarja, ko je bila zaradi mraza ponudba pičila, nekoliko popravila, zato pa je koncem februarja in na prvih dveh sejmišjih marca močno padla. V povprečju zadnjih treh tednov so v St. Marxu plačevali prvi razred le še po 12.93 — 13.80, drugi razred po 12.40 — 12.90, tretji razred pa po 11.50 — 12.30.

Na Koroškem je cena pitancev nihala med 11 in 12 šilingi. Ves čas pa so s Koroške izvažali pitance na Dunaj, v prvi polovici februarja tedensko po 130 do 150, od sredine februarja naprej pa tedensko po 200 do 300. Na Dunaju so za pitance dosegli 12.60 — 13.30.

V februarju pa se je poživilo trgovanje s pujski. Cena, ki je začetkom leta nihala med 14 in 16 šil., je v februarju na-

rasla na 17 do 19 in stoji trenu no med 16 do 17 šil.

Sedanjí nezadovoljivi položaj pri pranicah ugne trajati še kakšnih 14 dni do treh tednov. Po septembrskem šteju prašičev je namreč pričakovati, da bo prišlo v mesecih od aprila do junija ca. 15.000 pitancev manj na trg kot lani v istem času.

Padajočo ceno pitancev je nekoliko izravnavala cena goveje živine. Ponudba v St. Marxu se že od decembra sem drži na tedenskem povprečju 1550 do 1650 glav, kar je za 150 do 250 manj od novembrske tedenske ponudbe. V teku februarja se je cena nasproti januarju nekoliko popravila, prva dva tedna v marcu pa kažeta rahel padec.

	februar	marec
voli	8.50 — 11.85	8.— — 11.60
biki	9.45 — 11.56	9.— — 11.25
krave	7.60 — 9.86	7.30 — 9.50
telice	9.50 — 11.67	9.50 — 11.50
klobasarice	6.02 — 9.—	6.— — 9.—

Februarska poročila za Koroško kažejo, da se je izvoz živine iz Koroške povečal. Tekom februarja je bilo na Dunaj, Tirolsko, Italijo in Bavarsko prodanih nad 200 govedi. Italija in Bavarska kupujeta vole in plačata 9.— — 9,50. Klavne krave gredo po 6.— — 9.—; klavna teleta držijo ceno z 12.50.

Pitalšča so kupovala 24. 2. na sejmu v Gmündu vole po 9.— — 9,80, krave po 4.100 do 6.200 in telice po 2.800 do 4.500.

Blaz Singer

Nakup sadnih drevesc je stvar zaupanja

Ta pregovor je plod spoznanj starih izkušenih sadjarjev. Njegov smisel je globok in bi bilo prav, če bi se ga spomnil vsak kmet jeseni in v igredi, ko mu od vseh strani nepoznane drevesnice ponujajo sadna drevesca. Smisel tega pregovora je: Niso vsa drevesca enako dobra, ne odgovarjajo drevesca vsake drevesnice povsod in na vsaki zemlji.

Drevesca iz globoke in rodovitne zem-

lje, ki so poleg tega še z močnim dušičnim gnojenjem prisiljena k bohotni rasti, pri nas razen izjem ne uspevajo. Nagla in prisiljena rast v drevesnici ima za posledico deblo z gobastim in za pozebo občutljivim lesom, ki naših ostrh podnebnih razmer ne prenese. Tudi korenine, stvorjene v prerodovitni in močno z dušikom gnojeni zemlji, v naših slabih zemljinah ne poženejo potrebnih novih korenin. Zato drevesca iz nepoznanih drevesnic pri nas počasi rastejo, velko pa jih sploh že v prvih letih odmre. Ob pravilnem sajenju, primerni zemlji in zalivenju v suši sme poginiti samo 2 do 4 % drevesc. Tak uspeh dosežejo pri nas samo sadjarji, ki kupujejo drevesca v domači drevesnici. Od sadjarjev pa, ki kupujejo drevesca preko agentov iz nepoznanih drevesnic, smo dostikrat slišali, da jim je poginila polovica, pa tudi več drevesc.

Navzlic temu pa izdajo naši kmetje še vedno veliko težko prigarana denarja za drevesca iz najrazličnejših drevesnic, ki so sicer na oko lepa, a jih že po prvih letih razočarajo. Ob tem trajajo še dragoceni čas s sajenjem in čakanjem na

prvi pridelek, ki — če sploh — pride šele čez leta.

Vedno bolj pogosto se tudi dogaja, da se tuje drevesnice poslužujejo domačinov za zbiranje naročil. So prič spoznale, da domači človek še največ opravi. Tudi to nas ne sme motiti, ker pri nakupu sadnih drevesc ne gre za človeka, temveč za drevesnico, ki se našega znanca poslužuje. Take drevesnice založijo svoje zastopnike z bogato zbirko slik lepih sadovnjakov in še lepših sadnih sort. To pa nam nič ne pomaga, kajti noben zastopnik ne more prevzeti jamstva, da bo drevesce tudi pri nas enako raslo in da bo sorta dajala tudi pri nas tako lep in zdrav sad.

Opozorili bi še na primer iz lanske jeseni. V gališki in žitaroveški občini — iz kmetijske zbornice pa smo slišali, da tudi na Gosposvetskem polju — je zbiral naročila za drevesca proti predplačilu »zastopnik«, ki je proti predplačilu zagotavljal, da bo prišel drevesca sam sadit. Od marsikaterega kmeta je s svojo zgovornostjo in obljubo scukal cele stotake, drevesc pa seveda nikoli ni poslal. Končno so temu »zastopniku« prišli na sled, toda kaj je to pomagalo, ko je bil denar zgubljen.

Združenje avstrijskih drevesničarjev je tudi sklenilo, da vpelje za sadna drevesca eno no ceno. Nepoznane drevesnice, ki prodajajo pod to ceno, imajo brez dvoma vzrok za to. Najbolj verjetni vzrok bo v tem, da so v svojem okolju že zgubile svojo veljavo in da zaradi tega z nizko ceno in veliko reklamo iščejo tržišče in lahkoverne ljudi drugod. Če pa že povsod, potem tudi pri nakupu sadnih drevesc drži pregovor: Kdor poceni kupi, drago kupi.

Se enkrat ponavljamo: Naši kraji so sicer med najlepšimi v Avstriji, toda imamo podnebje, kjer sadno drevje rado pozebe. Zato potrebujemo drevesca, ki so odporna proti pozebi. To pa so le drevesca za v igredno saditev, dobro preudarna za deblotvorec sorto, ki ji mraz ne škoduje. Zato sedaj, ko kupujemo sadna drevesca za v igredno saditev, dobro preudarimo, kaj bomo kupili. Važno je dvojje: sorta, ki zanesljivo uspeva in jamstvo drevesničarja ali zastopnika, da je bilo drevesce dvakrat cepljeno. (bl)

Z gnojenjem do rednih sadnih letin

(Nadaljevanje in konec)

Umetna gnojila dajemo drevesu tudi s tem, da jih od kapa krone navzven v širini enega metra spravimo z lopato v zemljo. Na več mestih privzdignemo v razdalji po 70 cm travno rušo z lopato in spustimo pod njo suha umetna gnojila. Ponekod dajejo umetna gnojila tudi v luknje, ki so jih napravili z železnim kolom. To je za suha gnojila manj pripojljivo, je pa dobro za zalivanje gnojnice. Boljši način gnojenja, ki se je po sadarsko naprednih deželah že udomačil, je gnojenje z gnojilno sulico (Düngelanze). Tudi tu napravijo vbode s sulico, v katere tečejo pod močnim pritiskom sedne škropilnice raztopljena (običajno 10 %) umetna gnojila. Pritisk razprši po štirih luknjicah raztopino v gotovi širini, odvisno od pritiska škropilnice in stisnjenosti zemlje, v peščeni zemlji v večjem, v glini pa v ožjem krogu.

Občajna umetna gnojila imajo neraztopljive snovi, ki bi pokvarile ventile škropilnice. Torej je potrebno, da mineralna gnojila najprej raztopimo v škafu in šele potem, ko se netopljive snovi usedejo na dnu, pretočimo raztopino v škropilnice. Thomasova moka se ne raztopi in je za tovrstno gnojenje neuporabna. Sicer pa izdelujejo že posebna gnojila brez usedlin, ki so pa dražja. Povsod, kjer pri motornih sadnih škropilnicah še nimajo gnojilnih sulic, bi bilo prav, da si jih oskrbijo.

Koliko hranil rabi sadno drevje na 1 ha površine? S tem vprašanjem se je bavilo dosti strokovnjakov, ki so prišli do gotovih zaključkov, ki nam povedo, koliko glavnih hranil porabi sadno drevje na leto in v kakšnem razmerju moramo gnojiti. Strokovnjaki sodijo, da potrebuje sadovnjak po hektarju površine:

fosforne kisline	dušika	kalijevega oksida
25 kg	69 kg	98 kg

kar odgovarja razmerju 1 : 3 : 4

Navedeni kilogrami pomenijo čista hranila. Superfosfat vsebuje 16 do 18 % fosforne kisline, kalijeva sol 38 do 42 % kalijevega oksida, nitramoncal pa 20 % dušika. Količine čistih hranil, ki jih drevo porabi, se nam zdijo nizke. Drevesu mo-

ramo dati v resnici veliko več, ker korenine ne dosežejo vsega. Tudi zemlja zadržuje hranila, ali pa jih voda splakne in spere v globino itd. Gnojilni obrok moramo zaradi tega zvišati vsaj za polovico. Pravilni obrok gnojenja pa bomo našli, če bomo opazovali, kako odgovarja drevo na gotovo količino gnojil, kako se po gnojenju razvija drevo in kako sad. Za prevelike odmerke je drevo občutljivo dejansko samo pri dušiku, ki žene v rast. Pri obilici dušika raste drevo predolgo v jesen, les ne dozori in drevo lažje pozebe. Tudi plod se pri obilici dušika preveč razvija in je zato praznega okusa. Bolezen, ko vidimo na plodu jabolk rjave odmrle pege v zunanem delu mesa (Stippigkeit), je dostikrat posledica preobilnega dušika.

Potrebo gnojil izračunamo lahko tudi po obsegu debla. Za naše prilike je najbolj pripravno računanje na obseg od drevesne krone pokrite površine v kvadratnih metrih.

Hlevski gnoj in navedena umetna gnojila potrebuje drevo za rast, za razvoj in zdrave cvetnege popja, plodu in listja. Če primanjkuje enega hranila, je že vse v neredu. Posebno v letu rodnosti potrebuje sadno drevje veliko hranil, ker more samo ob zadostni prehrani poleg dajanja sadja nastaviti še cvetno popje za rodnost v naslednjem letu. Z rednim gnojenjem bomo torej v povezavi s škropiljenjem in redčenjem kron dosegli vsakoletno rodnost sadnega drevja. Tako bomo prišli tudi v sadjarstvu na svoj račun in bomo manj odvisni od muhavosti trga v letih, ko je obilica sadja.

Ing. Marko Polcer

ZVEZA SLOVENSKEH ZADRUG svetuje

Vsestransko uporabna motorna kosilnica

V zadnjem času se vse bolj uveljavljajo motorne kosilnice in izpodrivajo nekdanje konjske kosilnice. Toda če se kdo odloči za nakup takega stroja, se bo najprej zanimal kakšna vrsta kosilnice bi najbolj odgovarjala, pojavili pa se bodo tudi prvi pomisleki. Razen domačih izdelkov je še vrsta kosilnic nemške odnosno švicarske izdelave. Nastane vprašanje, za katero se bomo odločili? Mi vam svetujemo, da pri izbiri gledate predvsem na sledeče: Stroj naj bo res kvaliten in po možnosti večstransko uporabljen. Obe lastnosti v dobri meri združuje v sebi zgoraj omenjena motorna kosilnica »MD IV« tvrdke M. Mayer. Da je tehnično neoporečna, kaže spričevalo državnega preizkusnega zavoda za stroje.

Ves čas preizkušnje ni bilo kakršnih koli tehničnih moenj. Zgrajena je tako, da v polni meri služi svojemu namenu. Celo nevajena roka se ji kmalu privadi. Tudi v hribovitih legah stoodstotno izpolnjuje svojo nalogo. Motor kosilnice je možno uporabljati tudi kot »moorni plug«. To se napravi takole: Na navadni obračalni plug z železnimi ali gumijastimi kolesi se montira motor kosilnice, ki ga žene. Da ni treba celo napravo prevzati s posebnim vozilom, je izdelana tako, da je možno mesto pluga priključiti navadni kmečki voz. Tako služi potem praktično kot enosni traktor. Na stroj se lahko montirajo razen tega tudi dodatni deli za okopavanje in osipavanje krompirja, koruze in pese. Poleg tega se motor (ki ima 5 konjskih sil) brez nadaljnega uporablja tudi kot gonilna sila pri slamo-reznicah, mlinih in podobnih strojih.

Cena, ki znaša za kompletni stroj šil. 13.550.— se zdi mogoče na prvi pogled visoka. Toda treba je samo preračunati, koliko sane vsak posamezni pripadajoči del, potem se lahko ugotovi, da je cena

za tako mnogostransko uporabljivi stroj razmeroma nizka.

Preden se boste torej odločili za to ali drugo kosilnico, sporočite Zvezi slovenskih zadrug ali krajevni zadrugi, da vas obišče naš strojni referent, ki vas bo še podrobneje seznanil z opisano ali po želji tudi z drugo motorno kosilnico. Prepričani smo, da boste z njegovim posredovanjem kar najbolj zadovoljni.

Koristnost hladilnikov

Mogoče zveni v ledenomrzlih dneh nekoliko čudno, da govorimo o napravah za hlajenje. Toda pomislimo samo malo naprej na prihodnje mesece. Vsaka gospodinja ve, kako hvaležna je taka naprava v toplih dneh, ko se skisa mleko, osmrači meso in se pokvari vrsta drugih živil. Zato je danes tiha želja vsake napredne gospodinje, imeti v shrambi hladilnik, ki ji varuje živila pred pokvarjenjem in jih ohrani cele tedne sveža. Za kmečko gospodinjo je to še posebno važno, saj sveža kvalitetna živila bolje proda. Predvsem pa prihrani mnogo na času, ker gre na trg prodajat ali pa za lastno kuhinjo kupovati: kadar ji najbolj ustreza: v hladilniku se ji roba ne pokvari.

Hladilnikov in hladilnih naprav poznamo danes mnogo vrst in velikosti. Tudi skupne hladilne naprave so se močno udomačile po vaseh zaradi nižje cene v primeri s hladilnim prostorom.

Trenutno je v teku posebne akcije do 31. marca 1956 ugodna priložnost za nabavo hladilnikov »Elektrolux«. Znamka je poznana in priznana. Nabava je možna tudi na obroke.

Kmečke gospodinje, sporočite svoje želje domači zadrugi in obiskal vas bo naš strojni referent.

Pocenjena gnojila za zboljšanje planin in gorskih pašnikov

Kakor vsa zadnja leta teče tudi letos preko agrarnih okrajnih oblasti akcija za gnojenje planin in gorskih pašnikov z umetnimi gnojili. Prošnje je treba najpozneje do 15. aprila vložiti pri pristojni agrarni okrajni oblasti. Tozadevni formularji so na razpolago tudi na sekretariatu Slovenske kmečke zveze v Celovcu.

Po odobreni prošnji se gnojila za gnojenje planin dobijo po znižani ceni.

Subvencije za žične ograje na planinah

Prav tako se lahko do 15. aprila vložijo pri agrarnih okrajnih oblasteh prošnje za subvencijo za napravo žičnih ograj na planinah.

Zasluzena pocastitev dvornega svetnika Heinzela

Pocastitve, kakršno je dozivel zadnji petek, dne 16. t. m. ob svojem 75-letnem jubileju dvorni svetnik Julius Heinzl, so delezni le redki. Na to slovesnost se je zbrala vsa kulturna javnost Celovca v modri dvorani Doma glasbe. Med številnimi gosti je vodja oddelka za kulturo pri deželni vladi dvorni svetnik dr. Rudan posebno pozdravil oba namestnika deželnega glavarja M. Krassniga in H. Ferlišcha, nadalje generalnega konzula FLRJ v Celovcu Dušana Bravničarja in italijanske konzula, deželna svetnika Pabsta in Scheiberja, poslanca zveznega sveta H. Simo, župana deželnega glavnega mesta P. Grafa, več deželnih poslancev in druge.

Po uvodnih besedah dvornega svetnika dr. Rudana je imel slavnostni govor namestnik deželnega glavarja M. Krassnig, ki je opisal življenje in velike zasluge jubilaranta na kulturnem področju, še prav posebej za kulturno obnovo dežele po drugi svetovni vojni. Jubilarantu, ki si je že pred vojno kot ravnatelj največje gimnazije v Avstriji, še posebej z dograditvijo obširnega prizidka k celovski gimnaziji pridobil priznanje velikega šolnika, gre poglavitna zasluga za obnovo med vojno popolnoma uničenega šolskega nadzornika, je bilo to težavno delo v glavnem končano, ni pa jubilarant še končal svojega ustvarjalnega dela na kulturnem področju. Poklican na mesto vodje kulturnega oddelka pri deželni vladi je posvetil vse svoje sposobnosti za izgradnjo kulturnih središč in kulture na sploh v deželi. Prekrasni Dom glasbe, narodopisni muzej pod odprtim nebom, rastlinsko-sociološki inštitut, prevzem muzeja v oskrbo dežele, izkopanine na Štalenski gori, obnova gledališke dejavnosti v Ce-

lovcu in še plodno navezovanje in pospeševanje kulturnih stikov s sosedno LR Slovenijo in Furlanijo so najbolj vidni dokumenti Heinzelovega kulturnega prizadevanja.

Ostali govorniki so slavili še specialna področja jubilaranta delovanja, med njimi je posebno dvorni svetnik dr. Moro kot ravnatelj Deželnega muzeja obširno orisal Heinzelove zasluge za Deželni muzej in arheološka raziskovanja na Koroskem.

Na koncu je spregovoril še jubilarant sam, ki je pri svoji znani skromnosti poudaril, da tega slavlja ni zaslužil, da je vršil le svojo dolžnost na mestu, kamor je bil postavljen in da bi vseh navedenih del pač ne mogel uresničiti, če mu ne bi bila dana za to možnost s službenim mestom. Opirajoč se na svoje bogate življenjske izkušnje je izrazil strah pred bodočnostjo, če med človeštvom ne bodo zavladala načela resničnega humanizma. On osebno da bo kljub visokim letom vse svoje sile posvetil uresničitvi povezovanja in sporazumevanja med narodi v smislu humanistične izpovedi pesnika »ne za to, da bi sovražil — za to, da bi ljubil, sem tukaj!«

Slavnost so zaokročila glasbena izvajanja znanega Schweyda-kvarteta in Madrigalnega zbora.

Koroški Slovenci se pridružujemo številnim graulantom in ob tej priložnosti ugotavljamo, da je za časa jubilarantovega delovanja v oddelku za kulturo pri deželni vladi prvič v zgodovini tudi naša osrednja kulturna organizacija bila delezna pomembne kulturne subvencije in upoštevavanja njenih potreb, za kar se mu je Slovenska prosvetna zveza tudi ob tej priložnosti še posebej zahvalila.

Obiski na sedežu OZN

Čedalje več obiskovalcev iz New Yorka in sosednjih ameriških držav prihaja na ogled sedeža Organizacije združenih narodov. Pa tudi mnogi tujci, ki prihajajo v ZDA, si kaj radi ogledajo veliko s ekleno palačo na East Riverju. Tako si je na primer lani ogledalo sedež Združenih narodov 700.000 Američanov in tujcev. Zlasti radi prihajajo tujci v poštni urad, kjer je mogoče dobiti priložnostne znamke Združenih narodov, hkrati pa odpraviti tudi vsa poslovna pošta. Zraven pošte je velika knjigarna, v kateri si obiskovalci

lahko preskrbijo vse, kar je bilo izdano v okvirju ZN.

Razen tega je v palači OZN tudi posebna trgovina, ki prodaja dragulje, spominčke in umetnoobrtne izdelke iz vseh koncev sveta. V posebni dvorani so razstavljeni pod steklom najrazličnejši zgodovinski predmeti in dokumenti, med drugimi tudi simbolični ključ k pariški palači Chaillot, ki ga je leta 1948 izročil francoski zunanji minister takratnemu generalnemu sekretarju OZN.

Živ predzgodovinski človek

Ljudje se vedno znova vračajo k razburljivi uganki o svojem nastanku. To je vprašanje, ki poleg znanstvenikov zanima tudi povprečnega človeka. Po vsem tem ni nič čudnega, če so pred kratkim v Maroku naleteli na bitje, ki po splošni presoji usreza predzgodovinskemu človeku. Pravzaprav neobičajno je dejstvo, da je ta človek živ. Prebiva v dolini Dades, oblika njegove lobanje je skoraj živalska, pa tudi posameznosti: globoko vdrtje in skrite oči, močno razvita spodnja čeljust, spominjajo na dosedanje pri-

merke predzgodovinskega človeka. Njegovi udi ustrezajo primitivnemu načrtnu življenju: roke so lopa aste, stopala gibčna. Toda tako lobanjo kot ostale dele njegovega telesa bo mogoče primerjati s predzgodovinskim človekom šele po njegovi smrti. Za zdaj so v teku samo pogovanja, komu bo ta človek po smrti pripadel. Američani ponujajo zanj milijon frankov, medtem ko Bassou, kakor tega človeka imenujejo, noče slišati o nobenem znanstvenem delu in so ga le težka pripravili do tega, da se je za silo oblekel.

V Franciji cvete trgovina z dekleti

Pristoine oblasti v Franciji javljejo, da je preteklo leto izginilo petnajst tisoč deklet. Domnevajo, da so jih po večini spravili v javne hiše v Severni Afriki, na Blžnjem Vzhodu in v Južni Ameriki. Oblasti menijo, da je v Franciji razpredena velika organizacija trgovcev z dekleti. Svoje žrtve spravljajo z zvijačo in tudi nasilstvom v inozemstvo.

V časopisu na primer pogosto lahko berejo vabljive oglase, ki obetajo dekletom prijetne službe v inozemstvu. Pri bellem dnevu se odigravajo na ulicah različne scene, recimo, da kakšna stara gospa poprosi mlado dekle, da bi ji pomagalo čez cesto. Na drugi strani pa je že pripravljen avto, v katerega potisne žena razočarano dekle. V avtu jo omamijo s kloroformom ter jo odpeljejo. Mnoga dekleta, ki pridejo obupana iz posredoval-

nic za delo, nasedejo priliznim in premetenim ljudem, ki jih tolažijo ter jim zagotavljajo dobre službe. Primeri se tudi, da kdo naprosi dekle, naj zanese kakšno pismo v določeno hišo. Ko pa pride tja, jo omamijo in ni več vrnitve. Zelo priljubljeno sredstvo so tudi navidezni zakoni z izmisljenimi imeni, ker poročenemu možu ne brani nihče odpotovati s svojo ženo v inozemstvo. Ženitno potovanje pa se konča v sužnosti kakšne javne hiše.

Modernizacija prometa v Sovjetski zvezi

V Sovjetski zvezi bodo že v bližnji prihodnosti začeli voziti potniški in ekspresni vlaki na glavnih progah s hitrostjo 150 do 160 km na uro, tovorni pa od 100 do 120 km. Sovjetska industrija bo opremila železnice z močnimi električnimi lokomotivami. Vozile bodo lokomotive s plinskimi turbinami in strojskimi vagoni. Posebno močne železniške tračnice s čvrstim spodnjim ustrojem, električno-pnevmatične kretnice, avtomatične in mehanične naprave, vse to bo omogočilo varno vožnjo brzovlakov.

Rok za oddajo davčnih prijav podaljšan

Zvezno ministrstvo za finance javlja, da je termin za oddajo davčnih izjav za leto 1955, in sicer za korporacijski, dohodninski in obrtni davek na splošno podaljšan do 31. maja 1956.

Najzanesljiveje rastoče **Jabolčno drevesce** kupite v drevesnici **Ing. Marko Polzer**, pd. Lazar, pošta Št. Vid — St. Veit im Jauntal

Rešitev od nadležnega pasu na vzmeti, od stegenske opasice in gumijastega pasu

+ Kilavi - Bruchleidende +

Odrešenje z neprekosljivim, sodobnim patentnim kilnim pasom, brez vzmeti brez stegenske opasice, brez gume, priporočen od odličnih kirurgov, nov in dragocen preobrat na področju medicine za kilave.

Ta edini v Avstriji obstoječi specialni kilni pas je brez jeklenih vzmeti, brez stegenske opasice in gume, zagotavlja dobrodejno, lahko, neovirano nošo pri vsakem delu ter zanesljivo pomoč tudi v najtežjih primerih. Zdravniško dokazano bodo težave zaradi kile popolnoma odstranjene.

Odjemalci pišejo: „Sem zelo zadovoljen in ne čutim nobenega kilnega pasu.“ Patent je prijavljen v tu- in inozemstvu. Dopise in vprašanja pošljite na naslov iznajditelja:

Dipl. ing. Hans Napotnik, Postfach 79, Wr. Neustadt.

Stranke sprejemam:

Železna Kapla (Eisenkappel) v četrtki, 29. III. 1956 v gostilni Neudorfer

Celovec (Klagenfurt) v petek, 30. III. 1956 v hotelu „Stadt Triest“ Villacherstrasse 3.

GOVORIM TUDI SLOVENSKO!

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 24. marec:

5.50 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Sini pisani svet — 9.00 Slovenska oddaja — 10.00 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 17.10 Glasba iz filmov — 18.00 Veselo in poskočno — 18.30 Oddaja za ljubitelje zborovske glasbe — 20.10 Zaljubljen v eno melodijo (glasbena igra).

Nedelja, 25. marec:

6.20 Veseli lovci — 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.20 Kmečka oddaja — 9.10 Promenadni koncert — 11.10 Veselo zveni, veselo doni — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Otroški oder — 17.00 Koncert za vse — 19.00 Športne vesti — 20.00 Oddaja iz Westfalske — 21.00 Kriminalna uganka.

Ponedeljek, 26. marec:

5.50 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 13.00 Opoldanski koncert — 14.00 Slovenska oddaja — 14.30 Knjižni kotichek — 15.30 Otroška ura — 16.35 Znanje za vse — 18.00 Šlagerji — 18.15 Mladinska oddaja — 20.10 Glasba za milijone.

Torek, 27. marec:

5.50 Kmečka oddaja — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Današnji medicinski

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 24. marec:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Za prijetno razvedrilo — 14.30 Pionirski kotichek — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 25. marec:

6.00 Prijetno nedeljsko jutro vam želijo priljubljeni ansambli in solisti — 8.00 O sportu in športnikih — 8.15 „Nedeljski pozdrav“, spored slovenskih narodnih pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Za našo vas — 15.15 Zeleli ste — poslušajte! — 16.30 Na Gorenjskem je fletno — 21.00 Kulturni razgledi.

Ponedeljek, 26. marec:

6.25 Pisana vrsta domačih pesmi in napevov — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Radijska šola: Turki pred Dunajem — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koroške narodne v priredbi Pavla Kernjaka — 14.35 Filmske melodije — 15.15 Iz arhiva slovenskih narodnih pesmi — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 „Stara pravda“, izvaja Akademski pevski zbor pod vodstvom Radovana Gobca.

Torek, 27. marec:

6.20 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi in napevov — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Za dom in žene — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.30 Športni tednik — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 20.10 Slovenske narodne pesmi, polke in valčki.

Sreda, 28. marec:

6.25 Operetna in lahka glasba — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Filmske melodije — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 „Od Triglava do Ohrida“, spored pesmi in plesov narodov Jugoslavije — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.30 Modni kotichek — 18.40 Dela slovenskih skladateljev poje Mariborski komorni zbor.

Četrtek, 29. marec:

6.25 Priljubljene popevke — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za dom in žene — 11.45 Glasbena oddaja za pionirje — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.30 Novi filmi — 14.40 Narodne pesmi — 16.00 Glasbene uganke — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Družinski pogovori — 20.00 Kulturni obzornik — 20.15 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 30. marec:

6.25 Od melodije do melodije — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Za vsakogar nekaj — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.35 Pester spored opernih melodij — 14.30 Zanimivosti doma in po svetu — 17.15 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Spoznavajmo človeka: Črna značaja — 18.15 15 minut s Kmečko godbo — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.